

ילקוט לוי יצחק

ליקוט מתורתו של
כ"ק הרה"ג והרה"ח המקובל וכו'

ר' לוי יצחק

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

ביאורים על מגילת אסתר ועניני פורים
תדפיס מכרך החדש שיוצא לאור ליום ההילולא
כ"ף מנחם אב - שמונים שנה

יוצא לאור ע"י מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

פתח דבר

לכבוד יום ההילולא כ"ף מנחם אב – שמונים שנה להסתלקות כ"ק הרה"ג הרה"ח המקובל וכו' ר' לוי יצחק ז"ל, אביו של כ"ק אדמו"ר זי"ע –

מצורף בזה ליקוט מיוחד – מכתבים שכתב הררלוי"צ לבנו כ"ק אדמו"ר בסוגיית "קם רבה שחטי' לרבי זירא", עם פענוחים וביאורים בדרך אפשר, תדפיס מ"ילקוט לוי יצחק על מגלת אסתר ופורים", היוצא לאור בימים אלו בעזהשי"ת.

לחביבותא דמילתא, מובא כאן (באדיבות ספריית אגו"ח) כתב יד קדשו של הרב המחבר ז"ל, ממכתבו בשנת תרצ"ד – לפני תשעים שנה – המתחיל "נהניתי מביאורך", הוא סימן ק, קב לקמן; בו לומד ומפרש הסיפור בגמרא – בכללות – כמו כ"ק אדמו"ר, שהי' כאן תחיית המתים כפשוטו (ואולי יש לומר, שהביאור שהציע הרבי אז, הוא תוכן השיחה שנאמרה לאחרי יובל שנים בשנת תשד"מ, ונדפס בלקו"ש חכ"ז עמוד 267 ואילך. חל"א עמוד 177 ואילך).

מערכת אוצר החסידים

כ"ף מנחם אב, ה'תשפ"ד
ברוקלין, נ.י.

ילקוט לוי יצחק

אסתר ט, יז – ביום שלושה עשר לחדש אדר ונוח בארבעה עשר בו
ועשה אתו יום משתה ושמחה.

◀ צט ▶

ביאור כמה שאלות ודיוקים בסיפור הגמ' (מגילה ז, ב) "רבה ור' זירא עבדו סעודת
פורים בהדי הדדי וכו'"

אמר¹ רבא מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן
לברוך מרדכי.

רבה ורבי זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי איבסום, קם רבה שחטי'
לרבי זירא, למחר בעי רחמי ואחיי', לשנה אמר לי' ניתי מר ונעביד סעודת
פורים בהדי הדדי, אמר לי' לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא.
מגילה ז, ב

לאבסומי. להשתכר ביין.

ואיבסום. נשתכרו.

רש"י

¹ וז"ל [נוכהסבר דברי הגמ'] אמר רבא, מיחייב איניש לבסומי בפוריא (חייב אדם להשתכר
בפורים) עד דלא ידע (להבדיל) בין ארור המן לברוך מרדכי.
(ומסופר:) רבה ור' זירא עבדו (עשו) סעודת פורים בהדי הדדי (ביחד). איבסום (השתכרו), קם
רבה, שחטיה (שחטו) לר' זירא. למחר (כשהתפקח וראה מה עשה), בעי רחמי ואחייה (ביקש עליו
רחמים והחייהו). ל(אחר) שנה, אמר לי' (לו, רבה לר' זירא) ניתי מר ונעביד (יבוא אדוני ונעשה,
שוב) סעודת פורים בהדי הדדי (ביחד). אמר לי' (ר' זירא לרבה, איני רוצה, וזאת לאור אירועי השנה
שעברה. ואף שבסופו של דבר אכן קמתי לתחייה, מכל מקום הרי) לא בכל שעתא ושעתא (שעה
ושעה) מתרחיש ניסא (מתרחש נס, וחושש אני שמא מה שאירע בפורים שעבר יתרחש שוב וללא
תקנה). עיי"ש.

ילקוט לוי יצחק

הנס² דפורים הוא נס³ המלוכש בטבע, והוא הנס דהעמק שאלה בזהר ריש פרשת ויקרא⁴ ע"ש (שאלה⁵ גימט' פורים), הנס הוא משם הוי', והוא

⁽²⁾ בסימן זה יבוארו יותר מ"עשרים" שאלות ודיוקים, כידוע דכל דבר שבתורה הוא מדויק בתכלית, ומהם:

(א) "רבה ור' זירא", מדוע דוקא אמוראים אלו היו ביחד?
(ב) "עבדו סעודת פורים", מה הקשר בין "רבה ור' זירא" לכך שעשו במיוחד סעודת "פורים" ביחד, דמשמע שלחג ה"פורים" יש שייכות מיוחדת לרבה ור' זירא?
(ג) "קם רבה שחטי' לר' זירא", מהו הענין ד"קם רבה שחטי' לר' זירא", ולא להיפך?
(ד) בהמשך לשאלה ג', לכאורה הי' צ"ל "קם רבה קטלי' לר' זירא", מהו הענין של "שחטיה" דוקא?

(ה) כתוב ש"שחטי'", והרי שחטיה היא במקום ה"צואר". מהו הרמז והדיוק שרבה שחטי' לר' זירא, ושהשחטיה עושים במקום ה"צואר" דוקא?

(ו) מהו הטעם שהיתה "מיתתה" בפועל, ואח"כ נעשה נס והחיייהו?
(ז) שמו של כל דבר מורה על בחינתו ומהותו. מהו הרמז בשם "רבה"? [ויבאר הן מצד "פירוש" השם והן מצד ה"גימטריא"].

(ח) בהמשך לשאלה ז', מהו הרמז בשם "ר' זירא"? [ויבאר הן מצד "פירוש" השם והן מצד ה"גימטריא" ו"צירוף האותיות"].

(ט) עוד יבואר דיוק נוסף בלשון הגמרא, "מיחייב איניש לבסומי בפוריא" (לשון ארמי), ואח"כ נאמר "רבה ור' זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי", מדוע לא נאמר "עבדו סעודת פוריא בהדי הדדי", כמו בתחילה, והרי כל המימרא הזו היא בלשון תרגום? וכן קשה גם בסוף הסיפור: "לשנה, אמר לי' ניתי מר ונעביד סעודת פורים", למה לא נאמר "ונעביד סעודת פוריא", היינו למה נקט לשון "פורים" דוקא?

(י) על פי כתבי הרב המחבר, יומתק הדיוק שרבה קרא לר' זירא בלשון "מר" דוקא "ניתי מר ונעביד סעודת פורים", מה הדיוק בזה?

(יא) כאן בגמ' כתוב "רבה ור' זירא עבדו סעודת פורים", הנה במגילה – מצינו דלפעמים כתוב "פרים" חסר אות "ו" (אסתר ט, פסוקים כט. לא. לב), ולפעמים כתוב "פורים" מלא, עם אות "ו" (שם, פסוקים כו. כח)

כל דבר הוא מדויק, וכאן בסיפור עם רבה ור' זירא נכתב "פורים" בתוספת אות "ו", מהו הדיוק בזה?

(יב) בדבר שמו של ר' זירא: מצינו שלפעמים נקרא "זעירא" (ראה הערה 14), ולמה נקרא כאן "זירא" דוקא?

(יג) במדרש (אסתר רבה פ"ז, יג): "בשעה שנחתמו אותן האגרות [של אחשורוש] ונתנו ביד המן... וראה מרדכי שלשה תינוקות שהיו באים מבית הספר ורץ מרדכי אחריהם כו' כיון שהגיע מרדכי אצל התינוקות שאל לאחד מהם פסוק לי פסוקיך... כיון ששמע מרדכי כך שחק והיה שמח שמחה גדולה."

ויש לשאול: מדוע מדגיש שמרדכי ראה שלשה תינוקות "שהיו באים מבית הספר", למאי נפקא מינה מהיכן באו?

(יד) בהמשך להנ"ל, מהו הדיוק בכך שהיו "תינוקות" דוקא?
(טו) בהנ"ל, מהו הדיוק בזה שהיו "שלשה" דוקא?

(טז) בהנ"ל, מהו הענין בזה שמרדכי שאל להם "פסוק לי פסוקיך"?

(יז) בהנ"ל, אחר הסיפור והעובדא במדרש, כתוב במגלה שאסתר אמרה למרדכי שיצומו עלי' שלשה ימים לילה ויום, למה דוקא "שלשה" ימים?

(יח) בהנ"ל, מהו הטעם והדיוק "לילה ויום"?
(יט) רמז וטעם שנק' "מגלה" חסר אות "י" וכך היא הגירסא ברמב"ם הלכות "מגלה".

ובסידור עם דא"ח מאדמו"ר הזקן "מגלה" בלי אות י'. [ולהעיר מירמ"י לו, כז: "את המגלה ואת הדברים"].

(כ) ביאור הטעם והרמז ד"התך" דוקא, הי' המתווך בין מרדכי ואסתר?
(כא) שאלת האלשיך (אסתר ט, כ – אות טז) וז"ל: "למה קראו לימים האלו פורים לשון רבים על שם הפור שהוא אחד, אם הוא להיות הימים שנים, הלא חג הפסח הוא שבע ימים ולא נקרא פסחים... שהי' לו להורות הרבוי בימים ולא בפור". עיי"ש.

והכל יבואר בפנים.

⁽³⁾ נס המלוכש בטבע: ראה תורת מנחם – ספר המאמרים מלוקט חלק ד עמוד סז ואילך. וז"ל: ידוע דנס הוא מלשון הרמה. דע"י הנס נעשה הרמה ועלי' בהטבע (סידור עם דא"ח מד, סע"ב*).

ילקוט לוי יצחק

מלובש בטבע שם אלקים, כי אלקים⁶ גימט' הטבע. והיינו מה שפורים גימט'⁷ ג' פעמים הוי' אלקים של"ו כמ"ש במאורי אור⁸ מע' פורים, הוא

פירוש המלות לאדמו"ר האמצעי פרק קלט. אור התורה בשלח ע' תרסה). דבנסים יש (בכללות) שני סוגים. נסים שלמעלה מהטבע [כהנסים שהיו ביציאת מצרים, הפיכת מים לדם וכו'] ועד להנס דקריעת ים סוף שנהפך ים ליבשה], ונסים המלובשים בדרכי הטבע. כהנסים דחנוכה ופורים, דעם היותם מלובשים בדרכי הטבע, מ"מ ה' ניכר בגילוי (ועד שראו כל אפסי ארץ) הנס שבהם. והנה ידוע (ראה סידור ופיה"מ שם. סוף ד"ה החודש תרס"ו. סה"מ תרע"ח ע' פט. סה"מ תרח"ץ ע' קסב ואל"ך), דרשר הטבע הוא משם אלקים (אלקים בגימטריא הטבע), דבכללות הוא אור הממלא שמתלבש בעולמות לפי ערכם, ושרש הנסים הוא משם הוי', דבכללות הוא אור הסובב שלמעלה מעולמות. וזוהו מובן, דהנסים שאינם מלובשים בטבע, שרש המשכתם הוא מהגילוי דהוי' עצמו, שלמעלה מהתלבשות בשם אלקים, והנסים המלובשים בטבע שרש המשכתם הוא מהגילוי דשם הוי' כמו שמתלבש בשם אלקים. עיי"ש.

(* בהוצאת תשע"ט – עב, ב ואל"ך.

(⁴) זהו ויקרא דף ב, א. וז"ל [ובתרגום ללה"ק]: רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ישעי' ז, יא) "שָׁאֵל לָךְ אֹת מִנְעֵם ה' אֱלֹקֶיךָ, הֲעִמְקָה שְׁאֵלָה אוּ הִגְבִּיחָה לְמַעַלְהָ". (פי' הפסוק, ישעי' הנביא ניבא לאחו מלך יהודה שינצל ממלך ישראל וממלך ארם שבאו ללחום על ירושלים, ואמר לו "שאל לך אות מנעם ה' אלקיך" (שאל איזה סימן שתדע ותאמין שיתקיימו דברי הנבואה), "העמק שאלה" (שאל לעשות לך אות בעמק התהום), או הגבה למעלה (או לעשות לך אות בגבהי מרומים (מצודות)) . . . "העמק שאלה", דא אות ה' בְּתַרְגָּמָה דְּבִשְׁמַא קְדִישָׁא (זו היא אות ה' אחרונה שבשם הקדוש הוי"ה), או הִגְבִּיחָה לְמַעַלְהָ, דא אַת יו"ד (זו היא אות י', שהיא) רִישָׁא דְּבִשְׁמַא קְדִישָׁא (הראש שבשם הקדוש הוי"ה), וְיָא אֵיהּ וְיָא דְּכַתִּיב (וזהו הסוד מה שכתוב שאמר ישעי' למלך אחז), "שָׁאֵל לָךְ אֹת מִנְעֵם ה' אֱלֹקֶיךָ" (היינו) אות מְשֻׁמָּא קְדִישָׁא (שתבקש אות אחת מאותיות השם הוי"ה עצמו). עיי"ש.

וראה ביאורי הזהר להצמח צדק ח"א ע' שטו וז"ל: העמק שאלה, דא אות ה' בתראה דשמא קדישא. היינו שישעי' הנביא נתן הברירה לאחו שיברור לו מאיזה אופן יהי' לו הנס והישועה נגד רצין מלך ארם, אם מאות ה' אחרונה דשם הוי' שהיא מל' דאצילות מקור דעולמות בי"ע שיורדת ומתלבשת בבי"ע ומבררת ק"ג וכמ"ש ותתן טרף לביתה רפ"ח ניצוצים עם הכולל גימ' טרף . . . או הגבה למעלה דא אות יו"ד רישא דבשמא קדישא, שזהו בחי' ח"ע שנק' הגבה למעלה פי' שאינה מתלבשת בבי"ע . . . ונתן לו ישעיה הבחירה שאם ירצה יומשך הנס מבחי' אות יו"ד,

וההפרש בין שני האופנים הוא, שאם יומשך הנס מבחי' אות ה' אחרונה דשם הוי' יהי' מתלבש בדרך הטבע ולא יהי' יוצא לגמרי מהטבע כנס דקי"ס וכיוצא, אלא כמו נס דפורים שאחשורוש עצמו ביטל האיגרות הראשונות כו' וע"י אסתר, והיינו לפי שנמשך מבחי' מל' דאצי' כשמתלבשת בבי"ע ומסתרת בהשרים, וכמו שהי' בעת גלות בבל ומדי כו' רגליה יורדות כו' בחי' נה"י המלובשות בעשי' ע"כ מוכרח להיות הנס מתלבש בלבוש הטבע (ועמ"ש בד"ה אז ישיר בענין מלך עומד ואגוסטוס יושב, והיינו כענין ב' בחי' הנ"ל דהעמק שאלה והגבה למעלה), אכן אם יומשך הנס מבחי' יו"ד רישא דשמא קדישא שהוא בחי' שלמעלה מהתלבשות בי"ע בחי' סוכ"ע יהי' הנס למעלה מהטבע לגמרי וכענין הנס דקי"ס שנאמר בו ונטה את ירך על הים, ירך הוא בחי' יו"ד שלך כי משה הוא מבחי' ח"ע. עיי"ש.

(⁵) "שאלה" בגי' 336, וכן "פורים". וזהו "העמק שאלה", היינו שבמספר זה 336, מרומז נס המתלבש בלבוש הטבע. ראה הביאור בהערה 7.

(⁶) ראה תניא – שער היחוד והאמונה פרק ו (דף פ, סע"א ואל"ך) וז"ל: והנה שם אלקים הוא שם מדת הגבורה והצמצום ולכן הוא גם כן בגימטריא הטבע לפי שמסתיר האור שלמעלה המהוה ומחיה העולם, ונראה כאילו העולם עומד ומתנהג בדרך הטבע, ושם אלקים זה הוא מגן ונרתק לשם הוי"ה להעלים האור והחיות הנמשך משם הוי"ה ומהוה מאין ליש שלא יתגלה לנבראים. עיי"ש.

(⁷) פוריים בגי' 336, וכן ג' פעמים שם הוי' (3 × 26 + 78) + ג' פעמים שם "אלקים" (3 × 86 הוא 258), ביחד: 258 + 78 = 336. כי המכוון בנס פורים הוא שבחי' שם "יהוה" האור שלמעלה מדרך הטבע, יומשך ויאיר בתוך דרכי הטבע – שם "אלקים", וזהו שהגימט' היא דוקא צידוף של שם הוי' ושם אלקים יחדיו.

ראה גם אור התורה מגלת אסתר עמוד רסא.

(⁸) מאורי אור אות פ' סעיף נח וז"ל: פורים גי' של"ו, מתוק ג' אלקיים דג' היות דמגלה" עיי' מרדכי, ונעשה שְׁלֹו בעולם. עיי"ש.

ראה הביאור לעיל הערה 7. לקמן הערה 9. וזהו ג"כ "מגלה" (חסר י') בגי' ג' פעמים "הוי"ו" וד"ל.

ילקוט לוי יצחק

המתקת שם אלקים גבורות בשם הוי' חסדים. (זהו שְׁלוֹה⁹ הייתי ויפרפרני, ויפרפרני מלשון פורים, שהוא ע"ש הפור). והם ג' שמות הוי' וג' שמות אלקים, כי שם אלקים הוא מוחין דקטנות, ושם הוי' מוחין דגדלות. ויש ג' מוחין דקטנות וג' מוחין דגדלות, זהו ג' פעמים הוי' וג' פעמים אלקים, והוא התלבשות מוחין דגדלות במוחין דקטנות . . .

והיינו מה שבסעודת פורים¹⁰ שחטי' רבה¹¹ לרב זירא, רבה¹² רומז על מוחין דגדלות כשמו רבה שפירושו גדול, ר' זירא¹³ הי' אינש גוצא¹⁴ רומז על מוחין דקטנות כשמו זירא שהוא מלשון זעירא¹⁵, היינו קטנות, ומספר שמו רי"ח¹⁶ רומז על דינין דקטנות, אלקים באחוריים ר', וה' אותיות

⁹ איוב טז, יב. ראה בתורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס עמוד קלא, שמציין למ"ש בפי עץ חיים שער חזרת העמידה סמוך לסוף פ"ז, שמפרש פסוק זה באיוב "שְׁלוֹה הייתי ויפרפרני", ופי' במצודת דוד וז"ל: שלו, [איוב אמר] יושב הייתי בשלוה, ופתאום עשה אותי לפרורים. עיי"ש. וכאן מפרש "שְׁלוֹה" למעליותא, שנעשה בחי' שְׁלוֹה ומיתוק הגבורות, דשמות "אלקים" ימתקו ע"י גילוי שם הוי', ראה לקוטי תורה מהארז"ל פ' וישב סד"ה ויהי אחר הדברים האלה וגו' (מובא לקמן סי' ק הערה 21).

וזהו ענין "ויפרפרני" מלשון "פורים".

¹⁰ ראה ביאור כ"ק אדמו"ר זי"ע בגמרא זו – לקוטי שיחות חל"א עמוד 177 ואילך. חלק כז ע' 267 ואילך.

¹¹ רבה לרב זירא: מבאר ומרמז בשמות "רבה" ו"רב זירא", עפ"י מארז"ל "שְׁמָא מילתא היא". ראה ברכות ז, ב. יומא פג, ב. זהו ח"א דף ו, סע"א. ח"ב דף קעט, סע"ב. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ג סימן פז.

¹² רבה . . . כשמו "רבה" שפירושו גדול: ראה לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש ע' שב, שרבה הי' עוקר הרים בחי' מוחין דגדלות. וראה ע"ז תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס ע' קס וז"ל: רבא פירושו גדול הוא על דרך וכמו אברהם שנקרא (יהושע יד, טו) "אדם הגדול בענקים" (ילקוט שמעוני יהושע רמז כג).

אגרות קודש שם ע' שדמ (מובא בילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ה סי' סא) וז"ל: "ושמו רבה שפירושו גדול . . . רבה גימט' אור, ר"ז [207] . . . וזהו שהלכה כרבה לגבי רב יוסף, כי בחינתו יותר גדול, וזהו שרבה מְלַךְ קודם רב יוסף כ"ב שנים (הוריות יד, א). עיי"ש.

וראה לעיל [ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר] סי' פב. לקמן [שם] סי' ק. קא. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א סי' קלח. חלק ג סי' פז. חלק ה סי' לו. צא.

¹³ מבאר ומרמז, שר' "זירא" מורה על בחי' קטנות, כ"שבעה" פרטים:

(א) ב"פירוש" השם, "זירא", וקרו לי' "זעירא" – מלשון קטנות.

(ב) ב"ציור קומתו", דהי' "איניש גוצא" (כ"מ פה, א), וקרו לי' "קטינא" – קטנות.

(ג) ה"גימטריא" של שמו "זירא", מרמזת על בחי' קטנות.

(ד) ר' זירא "לא שחק מעולם" (נדה כג, א), ענין המורה על בחי' קטנות (ראה הערה 18).

(ה) "ארץ שנער הרה וילדה" (מועד קטן כה, ב), "שנער" על שם "שְׁשָׁרְי" נערים, ונער הוא מלשון קטנות.

(ו) רמז ב"גימטריא" של "שנער", המורה על בחי' קטנות.

(ז) ר' זירא עלה מבבל לא"י (מו"ק שם), דבר המרמז לכך שנמשכה בו בחי' מוחין דגדלות "ארץ צבי גידלה אותו", מבחי' קטנות, "שנער".

¹⁴ בבא מציעא פה, א. "וקרו לי' קטינא חריך שקי" (פי', וקראו לו הקטן שנחרכו שוקיו). וראה חדא"ג מהרש"א שם וז"ל: פרש"י דאיניש גוצא הוה עכ"ל, ולכך קרו לי' קטינא, וכתב בספר יוחסין דלכך נקרא נמי זעירא בתלמוד ירושלמי, ובבבלי נבלע הע'. עכ"ל.

לקוטי שיחות חלק לא עמוד 181 סוף סעיף ה.

¹⁵ מפרש שהשם ר' זירא, שהוא הי' ג"כ נקרא "זעירא" בתוספת האות "ע", מורה על בחי' "קטנות", וזהו ש"קרו לו קטינא".

¹⁶ "זירא" בגי' 218, רי"ח. והוא בגי' שמות "אלקים" המורים על בחי' קטנות, כדלקמן:

אלקים ברבוע בגי' 200 אות ר', [והוא: א (1) + א"ל (31) + אל"ה (36) + אלה"י (46) + אלקים (86). ביחד: 200, ר'].
+ אלקים פשוט הוא 5 אותיות.

+ אלקים במילוי, שיש בו 13 אותיות: אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם.

ילקוט לוי יצחק

הפשוטים וי"ג אותיות המלוי דאלקים, ע"ד חר"י דשר האופים בלקוטי תורה¹⁷ פ' וישב עיי"ש.

(וזהו שלא שחק לעולם¹⁸, כי הוא בחי' דינים וגבורות. וארץ שנער הרה אותו כדאיתא במועד קטן¹⁹, שנער²⁰ רומז על מוחין דקטנות שפ"י²¹ נערים, והוא שמות²² אלקים שבמלוי יודי"ן²³ ואחוריים, והק"כ צרופים. וארץ צבי גדלה אותו, גדלה דוקא הוא מה שנמשך בו המוחין דגדלות,

סך הכל: $218 = 13 + 5 + 200$.

וזהו גם הגימט' של ג' סלי "חרי" דשר האופים. ראה הערה 17.

⁽¹⁷⁾ לקוטי תורה מהאריז"ל פ' וישב סוף ד"ה ונבאר עתה וכו'. וז"ל: שר האופים ראה כולם בסוד אחורים שהם דינים תקיפים, וזו ענין ג' סלי חרי, [וישב מ, טז זירא שר האפים . . והנה שלשה סלי חרי על ראשי], כי חרי חסר ו' מלשון חרי אף הגדול, והוא שם אלקים (פשוט ומלא), דאחורים, שיש בו י"ח אותיות, ובאחוריים בגי' ר, וזו חרי, ח"י ר . . [שהוא] בגי' ר, וי"ג אותיות המילוי וה' אותיות השרש הרי י"ח. עיי"ש. ראה הערה 16.

⁽¹⁸⁾ ראה נדה כג, א. וז"ל (ובהסבר דברי הגמ'): "אמר רב אחא בר יעקב (על קושיא מסיימת ששאל ר' ירמי' את ר' זירא, שבדאי ידע התשובה, אך עדיין שאלו בדרך שחוק) עד כאן (בכל תחבולות הללו) הביאו ר' ירמי' לר' זירא (התאמץ ר' ירמי' להביא את ר' זירא) לידי גיחון (לידי שחוק), ולא גיחון (ורבי זירא לא שחק, מפני שאסור לאדם למלא פיו שחוק בעולם הזה, ורבי זירא הי' מחמיר על עצמו ביותר)". עיי"ש.

⁽¹⁹⁾ מועד קטן כה, ב. וז"ל (ובהסבר דברי הגמ'): כי נח נפשיה (כאשר נחה נפשו, נפטר) [ד]ר' זירא, פתח עליה ההוא ספדנא (פתח עליו ספדן אחד את הספרו במילים אלה), ארץ שנער (בבל) הרה וילדה (שר' זירא היה בבבל מקורו), ארץ צבי (ארץ ישראל) גידלה (את) שעשועיה (של בבל, שאחר כך עלה ר' זירא לארץ ישראל וגדל בה), אוי נא לה, אמרה רקת (היא העיר טבריה), כי אבדה כלי חמדתה. עיי"ש.

מבאר "חמשה" דיוקים בהמאחז"ל, והם:

- (א) מדוע נאמר בהספרו של ר' זירא "דוקא שנוולד בארץ שנער"?
 - (ב) למה קראו למקום בשם "שנער", ולא "בבל"?
 - (ג) מהו הענין ש"עלה" ר' זירא מבבל לא"י?
 - (ד) למה נקראת ארץ ישראל בשם "ארץ צבי", שהוא לשון שאינה רגילה כלל; למה לא אמר "עלה מבבל לארץ ישראל"?
 - (ה) דיוק הלשון "ארץ צבי גידלה"?
- ⁽²⁰⁾ שנער: מבאר ומרמז בשם "שנער" דמורה על בחי' קטנות, בשני פרטים, והם:
(א) "פירוש" השם, "שנער" מלשון "נער" – בחי' מוחין דקטנות.
(ב) רמז ב"גימטריא" של "שנער".

⁽²¹⁾ שפ"י נערים: ראה בראשית רבה פל"ז, ד. וז"ל: בארץ שנער זו בבל, למה נקרא שמה שנער . . שנער, שפ"י מתים נערים. עיי"ש.

⁽²²⁾ שמות אלקים: פירוש, השם "שנער" בגימטריא הוא שמות אלקים בצירופים שונים. ראה הערה 23. 27, דהשם של כל דבר מורה על בחינתו (תניא – שער היחוד והאמונה פרק א).
שם "אלקים" (כנ"ל הערה 6) מורה על בחי' העלם והסתר – מוחין דקטנות.
⁽²³⁾ אלקים שבמילוי יודי"ן ואחוריים והק"כ. פירוש:

במילוי יודי"ן, היינו: אל"ף (בגי' 111) + למ"ד (74) + ה"י (15) + יו"ד (20) + מ"ם (80) = 300, ש'

+ אלקי"ם ברבוע, היינו: א' (בגי' 1) + א"ל (31) + אל"ה (36) + אלה"י (46) + אלקי"ם (86) = 200, ר'

ק"כ צירופים משם אלקים. אלו הן אותיות "נ-ע" (מתיבתא "שנער") בגימט' קכ (120). פירוש: ישנן חמש אותיות בשם "אלקים", וניתן לעשות מחמשת האותיות – ק"כ* צירופים שונים הלוח וחזור של חמש אותיות.

נמצא, דשם ואותיות "שנער" הם צירוף שמות "אלקים" – מוחין דקטנות.

* ק"כ צירופים: ראה לקוטי תורה ויקרא ו, ריש ע"ג. מאמר ד"ה שיר המעלות ג' אני שלום ה'תש"מ סוף סעיף ד. תורת מנחם ספר המאמרים ה'תשכ"ב ע' קג. וראה "תשובות וביאורים" סימן ו (ומשם – אגרות קודש כ"ק אדמו"ר זי"ע ח"ב עמוד יט ואילך). תורת מנחם התוועדויות תשנ"ב ח"ב עמוד 251. תש"נ ח"א ע' 314 ואילך. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ד סי' קיד. קטו.

ילקוט לוי יצחק

שמות הוי', זהו²⁴ צבי²⁵ שהוא הג'²⁶ מלואים²⁷ דע"ב ס"ג מ"ה וכמ"ש במ"א מזה בס"ד).

²⁴ זהו צבי שהוא הג' מלואים דע"ב ס"ג מ"ה: צב"י בגי' 102, וכן מספר ה"מילואים" דשמות ע"ב ס"ג מ"ה.

פירושו: מספר ק"ב (102) הוא סך חשבון ה"מילוי" של ג' שמות הוי', שהם ע"ב ס"ג מ"ה, והגימטריא של ה"מילוי" באופן שכזה הוא הנקרא "פנים" של שמות הוי', וכדלקמן:

שם ע"ב הוא: "יו"ד ה"י ו"ו ה"י" (בגי' 72), ואותיות ה"מילוי" הן: "ו"ו" + "ד" + "י" + "ו" + "י" (ה"י) בגי' 46 (מ"ו).

שם ס"ג הוא: "יו"ד ה"י ו"א"ו ה"י" (63), ואותיות ה"מילוי" הן: "ו"ו" + "ד" + "ה" + "י" + "ו" + "א" + "ו" (ה"י) בגי' 37 (ל"ז).

שם מ"ה הוא: "יו"ד ה"א"ו ה"א" (45), ואותיות ה"מילוי" הן: "ו"ו" + "ד" + "ה" + "א" + "ו" + "א" + "ו" (ה"א) בגי' 19 (י"ט).

ביחד: $102 = 19 + 37 + 46$, כמנין "צב"י.

ובזה מתורצות השאלות מהערה 19, שנקט הכתוב דוקא צבי וכן שנער, וארץ ישראל גידלה, לרמז לכל הנ"ל וד"ל.

ראה פרי עין חיים שער חג המצות פרק ז' (ועתה נבאר סוד עשר מכות) וז"ל: "ק"ב הם מלויין של ע"ב ס"ג מ"ה, שהם מ"ו, ל"ז, י"ט, עולין ק"ב, והם הדינין היוצאין לחיצונים וזה (שבת סה, ב) הקיטע יוצא בקב שלו". עיי"ש.

וראה אור התורה פרשת שלח (במדבר כרך ב) סוף עמוד תקב ואילך וז"ל: מילוי בגימט' אלקים שהוא בחי' מלכות דאצילות כו', המילוי הוא המכוון העיקרי, שהמכוון העיקרי של המאציל שהאציל כל העולמות הוא הכל לצורך בי"ע, היינו שעיקר הכוונה הי', להיות דירה בתחתונים והוא שיתהוו עולמות בי"ע שהם יש ודבר ממש ובתוך היש יומשך בחי' אין שהוא או"א"ס ב"ה. ועיין באצרות חיים [מהרח"ו ז"ל] מענין קב חרובין ומענין רוצה אשה בקב כו' שבחי' קב הוא ג"כ המילויים דע"ב, ס"ג, מ"ה, שנמשכים לנוקבא שם ב"ן, אף שהמילוי בחי' דין אלא לפי שעי"ז נמשך לה ההשפעה ולבי"ע שזהו המכוון העיקרי כנ"ל, עיי"ש.

וראה ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ה סי' מו. חלק ו סי' קט.

²⁵ נמצא, ד"שנער" (ארץ בבל) מרמז על בחי' מוחין דקטנות, שמות "אלקים", ו"צב"י" (ארץ ישראל) מורה על מוחין גדולות, שמות "הוי", וד"ל.

²⁶ הג' מילואים דע"ב ס"ג מ"ה: ראה לעיל [ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר] סי' ל.

בביאור השמות והצירופים, ראה: מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א עמוד קפב ואילך. אור התורה ענינים עמוד רמ ואילך. ספר המאמרים – בשעה שהקדימו ה'תער"ב ח"ב ע' תתסח ואילך [ובהוצאה החדשה – ח"ד עמוד א'קעג ואילך]. תורת מנחם – ספר המאמרים תש"כ ע' קג.

טבלא – מילואים דשם יהו-ה

שמות	הצירוף	בחי'	בעבודת ה'
ע"ב	יו"ד ה"י ו"ו ה"י	חכמה	אמונה
ס"ג	יו"ד ה"י ו"א"ו ה"י	בינה	שכל
מ"ה	יו"ד ה"א"ו ה"א	ז"א	מדות
ב"ן	יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה	מלכות	מעשה

²⁷ הג' מילואים: ואולי י"ל בדרך אפשר, דה"שלשה" שמות "אלקים" (שהם: במילוי יודי"ן, אחוריים, והק"כ צירופים). נמתקין ע"י ה"שלשה" מילואים דשם הוי', וע"ד המבואר לעיל בשם "פורים" שהוא "שלשה" פעמים שמות "אלקים" הנמתקין ע"י "שלש" פעמים שמות הוי'. ראה לעיל הערות 7. 8.

וכן ער"ז (לעיל הערה 16), ה"שלשה" צירופים ד"אלקים" בשם ר' זירא, וכן ה"שלשה" חלקים אשר בגרון "קנה, ושט, וורידין" דלקמן.

ילקוט לוי יצחק

ורבה שחטיי²⁸, הוא שהמוחין דגדלות המתיקו את המוחין דקטנות. (ושחיטה הוא בצואר שיש שם קנה²⁹ ושט וורידין, הוא הג' מוחין דקטנות, ואותם צריך לשחוט).

(ויש עוד ענין ברבה ור' זירא, שצירופם יחד הוא הת"ך³⁰, שהוא הי' המתווך³¹ בין מרדכי לאסתר, ואכמ"ל בזה).
לקוטי לוי יצחק, ליקוטים על פסוקי תנ"ך ומאחז"ל עמוד קעז-קעח

²⁸ שחטיי: מבאר מדוע נקט הגמ' הלשון "שחטיי" דוקא, דלכאורה הי' צ"ל "קטליי", אלא דהלשון "שחיטה" מרמזת על מקום ה"צואר" שהוא בגרון, ובגרון יש בגשמיות ג' חלקים (קנה, וושט וורידין), שהם כנגד ג' שרי פרעה, וג' בחי' קטנות המוחין (ראה הערה 29). וכל זה מרומז גם בגימטריא של המילה "גרון" שהוא מספר ג' פעמים "אלקים" $(86 \times 3 = 258)$, ועם הכולל היא בגימטריא 259, מספר "גרון".

וזהו שמבאר כאן, ש"רבה" בחי' מוחין דגדלות, רצה לשחוט ר"ז – "שחיטה" דוקא – היינו לברר ולהמתיק את הג' בחי' דמוחין דקטנות "קנה, וושט, ורידין" וד"ל.

²⁹ ראה לקוטי תורה מהאריז"ל פרשת וישב (עה"פ ויהי אחר הדברים האלה) וז"ל: והנה אלו [הג' שרים] נעשים מן שלשה אלקים מוחין דקטנות, כיצד, ממוח החכמה דקטנות נעשה סוד הקנה, והוא שר המשקים, ומהבינה הוושט, שהוא שר האופים, ומהוורידין שהוא מוח דעת, נעשה שר הטבחים . .

והנה מלך מצרים נקרא פרעה, כי פרעה כללות כל האחוריים של הגרון, ונקרא עורף, כי פרעה גי' עורף [עם הכולל]. גם פרעה אותיות הערף. ואמנם זה העורף, כולל ג' בחינות תחתיו, שהם קנה, וושט, וורידין. ובאלו הג' מתלבשין הג' מוחין עילאין . .

ואמנם כללות ג' שרים אלו הם ג' שמות אלקים, ולכן המקום הסובלם כולם נקרא גרון גי' ג' אלקים פשוטים . . גרון גי' חר"ן וז"ס (תהלים סט, ד) נחר גרוני, כי הגרון נעשה נחר, כי הוא בחינת אלקים היורדין, שהוא בחי' דינים, בחרן שהוא סוד הדינין, עיי"ש.

ראה תורה אור נח, ב ואילך (מובא לעיל {ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר} סי' צו הערה 131). קב, ג. לקוטי שיחות חלק טו עמוד 67 ואילך. תורת מנחם התוועדויות חלק לו (תשכ"ג ח"ב) עמוד 274. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ד סי' כח. לב. לט. נב. עג. חלק ה סי' לה. חלק ו סי' מא.

³⁰ היינו, "רבה" (בגימט' 207) + "זירא" (218) = 42, וכן "התך" בגי' 425. ראה גם לעיל [ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר] סי' נט. ס. לקמן [שם] סי' קא.

31 הת"ך . . המתווך: ראה לעיל [שם] סי' נט ד"התך" הוא בחי' "יסוד" וד"ל.

ביאור במאחז"ל (מגילה ז, ב) "רבה ור' זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי וכו'"

נהניתי מביאור¹ שאמרת על המאחז"ל² ברבה ור' זירא שאכלי סעודת פורים בהדדי וששחטי רבה לר' זירא. בכלל הענין קרוב מאד לאמת. וזכורני שדברתי קרוב לזה עוד בהיותך אצלנו, וגם רשום אצלי מזה במדרש רבה במגלת אסתר³, ואפשר שראית שמה. גם בהקונטרס⁴ דמורדיא דלברות ששלחתי לך⁵ קודם פורים נרמז מזה בקצרה מאד.

ואולם להוי ידוע לך, כי יותר נכון הוא, שרבה⁶ רומז על מוחין⁷ דגדלות כשמו, ור' זירא⁸ רומז על מוחין דקטנות⁹ כשמו, (ועולה בקנה א' שרבה הוא בחי' חסדים¹⁰ ור"ז בחי' גבורות, (והיינו מה שר"ז מעולם לא שחק,

¹ סימן זה הוא ממכתב שכתב הרב המחבר לבנו בכורו, כ"ק אדמו"ר – בשנת תרצ"ד (אך חסר תאריך מסויים) – על ביאורו במאחז"ל זה. ויצויין, וכפי שמוכר בצילום שבתחילת הספר שלפנינו, שתיבה זו – "צד" – הוא כתי"ק כ"ק אדמו"ר כפי שרשם על ראש עמוד הראשון מעצם הכתב-יד של אביו הרב המחבר.

וכך רשם כ"ק אדמו"ר זי"ע תוכן מכתב זה (רשימות חוברת נד, "מכתבי אדמו"ר שליט"א"): "בענין פורים: רבה ור"ז וכו' שחטי וכו'."

² במ"ש "ביאורך" – ראה ליקוטי שיחות חלק לא עמוד 177 ואילך. חלק כז ע' 267 ואילך. ועוד. (מגילה ז, ב. וז"ל [נבהסבר דברי הגמ'] : רבה ור' זירא עבדו (עשו) סעודת פורים בהדי הדדי (ביחד). איבסום (השתכרו), קם רבה, שחטיה (שחטו) לר' זירא. למחר (כשהתפקח וראה מה עשה), בעי רחמי ואחיייה (ביקש עליו רחמים והחיייהו). (לאחר) שנה, אמר לי' (לו, רבה לר' זירא) ניתי מו ונעביד (יבוא אדוני ונעשה, שוב) סעודת פורים בהדי הדדי (ביחד). אמר לי' (ר' זירא לרבה, איני רוצה, וזאת לאור אירועי השנה שעברה. ואף שבסופו של דבר אכן קמתי לתחייה, מכל מקום הרי) לא בכל שעתא ושעתא (שעה ושעה) מתרחיש ניסא (מתרחש נס, וחושש אני שמה שאירע בפורים שעבר יתרחש שוב וללא תקנה). עיי"ש.

³ רשימות הרב המחבר ז"ל על המדרש רבה לא הגיעו לידינו – וחבל על דאבדין נוראה לעיל סי' צט. לקמן סי' קב].

⁴ נדפס בליקוטי לוי יצחק, ליקוטים על פסוקי תנ"ך ומאחז"ל ע' קעז ואילך. מובא לעיל [ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר] סי' צו. עיי"ש.

⁵ הרב המחבר ז"ל שלח הקונטרס לבנו בכורו כ"ק אדמו"ר זי"ע לכבוד פורים תרצ"ד. [כך רשם כ"ק אדמו"ר תוכן קונטרס ההוא (ראה הנסמן בשוה"ג הא' בסימן שלפנינו): "מגילה (ז): אר"י ו' דיוותא וכו' ובב"מ (ז). כי מורדיא דלברות וכו'. פת וקטנית.].

⁶ רבה לרב זירא: מבאר ומרמז בשמות "רבה" ו"רב זירא", עפ"י מאחז"ל "שקמא מילתא היא". ראה ברכות ז, ב. יומא פג, ב. זהר ח"א דף ו, סע"א. ח"ב דף קעט, סע"ב. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ג סימן פז.

⁷ ראה ליקוטי לוי יצחק, ליקוטים על פסוקי תנ"ך ומאחז"ל ואגרות קודש ע' קעח (מובא לעיל סי' צט): "רבה רומז על מוחין דגדלות, כשמו רבה שפירושו גדול".

שם ע' שדמ (מובא בילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ה סי' סא) וז"ל: "ושמו רבה שפירושו גדול. . רבה גימט' אור, ר"ז [207]. . וזהו שהלכה כרבה לגבי רב יוסף, כי בחינתו יותר גדול, וזהו שרבה קלך קודם רב יוסף כ"ב שנים (הוריות יד, א). עיי"ש.

וראה לקמן הערה 10. ליקוטי שיחות שם עמוד 181.

⁸ ור' זירא: מבאר, דהשם "זירא" מרמז לבחי' מוחין דקטנות, הן מצד "פירוש" השם, והן מצד ה"גימטריא". ראה לעיל סי' צט הערות 16-13 ובהנסמן שם.

⁹ ור' זירא רומז על מוחין דקטנות: מבאר ומרמז דר' "זירא" מורה על בחי' "קטנות המוחין" בחי' גבורה, מצד כמה טעמים, והם:

(א) שמו "זירא" מלשון זעירא – קטן.

(ב) ר' זירא הי' "איניש גוצא" (רש"י ב"מ פה, א), ו"קרו לי' קטינא" (ראה לעיל סי' צט).

(ג) ר' זירא מעולם לא שחק (גדה כג, א) – בחי' גבורה וקטנות.

¹⁰ שרבה בחי' חסדים: ראה ליקוטי לוי יצחק, אגרות קודש ע' שב, שרבה הי' עוקר הרים בחי' מוחין דגדלות. וראה עד"ז תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס ע' קס וז"ל: רבא פירושו גדול

ילקוט לוי יצחק

11

כמבואר בדרז"ל¹¹ בהעובדא דר' ירמי' שהי' עמו, ומבואר מזה ברשימה דאגרא¹² חמוהי דר"א במס' מנחות כו' ת"ל) כי מוחין דגדלות הם בחי' חסדים, שמות הוי', ומוחין דקטנות הם בחי' גבורות, שמות אלקים¹³.

ואז סרה קושייתך¹⁴ ממה שרבה הי' עוקר הרים, כי אדרבה בחי' זו הוא מצד מוחין דגדלות.

ושחיטה הוא בסימנים קנה ושט וורדין שהם¹⁵ הג' מוחין דקטנות, כידוע בהג' שרי פרעה¹⁶ משקים¹⁷ אופים טבחים.

הוא על דרך וכמו אברהם שנקרא (יהושע יד, טו) "אדם הגדול בענקים" (ילקוט שמעוני יהושע רמז כג).

אגרות קודש שם ע' שדמ (מובא בילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ה סי' סא) וז"ל: "ושמו רבה שפירושו גדול . . רבה גימט' אור, רז"ז" [207] . . וזהו שהלכה כרבה לגבי רב יוסף, כי בחינתו יותר גדול, וזהו שרבה מלך קודם רב יוסף כ"ב שנים (הוריות יד, א). עיי"ש.

וראה לקוטי שיחות חלק לא ע' 181. חלק כז ע' 267 ואילך. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א סי' קלח. חלק ג סי' פז. חלק ה סי' לו. צא.

¹¹ ראה נדה כג, א. וז"ל (ובהסבר דברי הגמ'): "אמר רב אחא בר יעקב (על קושיא מסוימת ששאל ר' ירמי' את ר' זירא, שבודאי ידע התשובה, אך עדיין שאלו בדרך שחוק) עד כאן (בכל תחבולות הללו) הביאו ר' ירמי' לר' זירא (התאמץ ר' ירמי' להביא את ר' זירא) לידי גיחון (לידי שחוק), ולא גיחון (ורבי זירא לא שחק, מפני שאסור לאדם למלא פיו שחוק בעולם הזה, ורבי זירא הי' מחמיר על עצמו ביותר). עיי"ש.

¹² מנחות כט, סוף עמוד א. – רשימה זו עדיין לא הגיעה לדינו, וחבל על דאברין.

¹³ ראה תניא – שער היחוד והאמונה פרק ו וז"ל: והנה שם אלקים הוא שם מדת הגבורה והצמצום ולכן הוא גם כן בגימטריא הטבע לפי שמסתיר האור שלמעלה המהוה ומחיה העולם, ונראה כאילו העולם עומד ומתנהג בדרך הטבע, ושם אלקים זה הוא מגן ונרתק לשם הוי"ה להעלים האור והחיות הנמשך משם הוי"ה ומהוה מאין ליש שלא יתגלה לנבראים. עיי"ש.

¹⁴ אולי השאלה היתה, שרבה הי' "עוקר" הרים המורה על גבורות, וע"ז מבאר שאדרבה, זה מורה על מוחין דגדלות.

ראה ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ה סי' סא בביאור הגמ' (הוריות יד, א) שרבה הי' עוקר הרים. עיי"ש.

¹⁵ מבואר בקבלה ובחסידות, ד"גרון" בגי' ג' פעמים שם "אלקים", $258 = 3 \times 86$, ועם הכולל הוא בגימטריא 259, מספר "גרון". יתר על כן, מבואר דשם "הוי"ו" הו"ע גילוי אלקות, ואילו שם "אלקים" שהוא בגימטריא "הטבע", הוא כמו שאלקות באה בבחי' הסתר כידוע, ושני שמות אלו נקראים ג"כ מוחין דגדלות, ומוחין דקטנות.

וזהו מה שהג' פעמים שם "אלקים" (כנגד הג' חלקים דהגרון – קנה ושט וורדין) בגי' "גרון", דבשעה שיש לאדם כמוחו השגה והתבוננות באלקות, הדבר אמור להוליד בליבו מדות, היינו אהבת ה' ויראת ה', אך מכיון שבין המח והלב ישנו מיצר הגרון, הוא אינו מניחים שתהיינה מדות דאלקות בלב, והיינו מצד קטנות המוחין, דג' שמות "אלקים" אשר יורדים בגרון כנ"ל.

גם גרון גי' ג' פעמים שם "אלקים" (עם הכולל), והם בגי' חר"ן וז"ס הפסוק (תהלים סט, ד) נחר גרוני, כי הגרון נעשה נחר (יבש) כי הוא בחינת שמות אלקים דמוחין דקטנות היורדין בגרון ונעשית בחי' דינין. ראה לקוטי תורה מהאריז"ל פ' וישב (לקמן הערה 17). תורה אור ויחי קב, ג. לקוטי שיחות חלק טו עמוד 67 ואילך. ועוד.

¹⁶ פרעה: "פרעה" אותיות "הערף", והוא הי' מלך במצרים מלשון מצר וגבול, ובעבודת ה' קליפת "פרעה" היא, דבשעה שיש לאדם כמוחו השגה והתבוננות באלקות, הדבר אמור להוליד מוליד מדות שבלב, היינו אהבת ה' ויראת ה', אך באמצע ישנו מיצר הגרון (ראה הערה 15), וזהו "הערף" אותיות "פרעה" שאינו מניח שתהי' התפעלות אלקות והרגש המדות בלב. דהנה עיקר פנימיות החיות נמשכת מן השכל – המוחין שבראש – אל הלב, וע"כ עיקר הארת החיות ניכרת בפנים דוקא לפי ששם עיקר החיות, רק אל הערף נמשכו ג"כ ורידים וגידיים עבים להיות כי נמשכת להם בחי' חיצוניות החיות וכו'.

ראה תורה אור פרשת וארא נח, ב ואילך (מובא לעיל {ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר} סי' צו הערה 131). מאמרי אדמו"ר הזקן על פרשיות התורה חלק ב עמוד תקיג ובהנסמן שם. תורת חיים פ' לך לך צא, ב. פ' שמות לב, ד. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ד סי' נב, הרמז בתיבת ובגי' "פרעה" – אחורי "הערף".

¹⁷ ראה לקוטי תורה מהאריז"ל פרשת וישב (עה"פ ויהי אחר הדברים האלה) וז"ל: והנה אלו {הג' שרים} נעשים מן שלשה אלקים מוחין דקטנות, כיצד, ממוח החכמה דקטנות נעשה סוד הקנה,

ילקוט לוי יצחק

וענין זה שייך ביחוד לפורים¹⁸ שהוא המתקת מוחין דקטנות ע"י מוחין דגדלות, שלכן מספרו¹⁹ הוא ג' פעמים הוי' אלקים של"ו²⁰ הייתי, ועיין בלקוטי תורה²¹ להאריז"ל פ' וישב,

והוא שר המשקים, ומהבינה דקטנות הוושט, שהוא שר האופים, ומהוורדין שהוא מוח דעת, נעשה שר הטבחים . .

והנה מלך מצרים נקרא פרעה, כי פרעה כללות כל האחוריים של הגרון, ונקרא עורף, כי פרעה גי' עורף [עם הכולל]. גם פרעה אותיות הערף. ואמנם זה העורף, כולל ג' בחינות תחתיו, שהם קנה, וושט, וורדין. ובאלו הג' מתלבשין הג' מוחין עילאין . .

ואמנם כללות ג' שרים אלו הם ג' שמות אלקים ולכן המקום הסובלם כולם נקרא גרון גי' אלקים פשוטים . . גרון גי' חר"ן וז"ס (תהלים סט, ד) נחר גרוני, כי הגרון נעשה נחר, כי הוא בחינת אלקים היורדין, שהוא בחי' דינים, בחרן שהוא סוד הדינין, עיי"ש.

וזהו שמבאר כאן, ד"רבה" שהוא בחי' מוחין דגדלות, רצה לשחוט את ר"ז – שחיטה דוקא – היינו לברר ולהמתיק את הג' בחי' דמוחין דקטנות, קנה ושט וורדין וד"ל.

⁽¹⁸⁾ לפורים. פירוש: מרמז בהנ"ל, ד"פורים" בגי' ג' פעמים "הוי" + ג' פעמים "אלקים", היינו "להמתיק" הגבורות – ההעלם, כדי שיהי' גילוי אלקות שם "הוי" בעולם.

פורים בגי' 336, וכן ג' פעמים שם הוי' (3 × 26 הוא 78) + ג' פעמים שם "אלקים" (3 × 86 הוא 258), ביחד: 336 = 258 + 78. כי המכוון בנס פורים הוא שבחי' שם "יהוה" האור שלמעלה מדרך הטבע ("מוחין דגדלות") יומשך ויאיר בתוך דרכי הטבע – שם "אלקים" ("מוחין דקטנות"), וזהו שהגימט' היא דוקא צידוף של שם הוי' ושם אלקים יחדיו. היינו המתקת מוחין דקטנות ע"י מוחין דגדלות.

ראה אור התורה מגילת אסתר ע' רסא.

⁽¹⁹⁾ ראה לעיל סי' צט וז"ל: והם ג' שמות הוי' וג' שמות אלקים, כי שם אלקים הוא מוחין דקטנות, ושם הוי' מוחין דגדלות. ויש ג' מוחין דקטנות וג' מוחין דגדלות, זהו ג' פעמים הוי' וג' פעמים אלקים, והוא התלבשות מוחין דגדלות במוחין דקטנות. עיי"ש.

⁽²⁰⁾ של"ו הייתי: איוב טז, יב. ובפי' המצודות וז"ל: שְׁלֹו. איוב אמר – יושב הייתי בשלום ופתאום עשה אותי לפרורים, ואחז בערפי ורצץ אותי עד כי יתפוצצו השברים הנה והנה. ויפרפני. ענין שבירות לחתיכות רבות כמו (ישעי' כד, יט) פור התפוררה. בערפי. הוא אחורי הפנים. ויפוצצני. ענין הרציצה עם הפזור, וכן וכפטיש יפוצץ סלע (ירמי' כג, כט).

פירוש: ג' פעמים שם "הוי" (3 × 26 הוא 78), ועוד ג' פעמים שם "אלקים" (3 × 86 הוא 258), הם ביחד 336 = 258 + 78, בגי' שְׁלֹו.

נמצא, וזהו הרמז שאמר איוב: אני חשבתי שאהי' שְׁלֹו, היינו שיהי' התחברות והתלבשות ג' פעמים שם הוי' כדי להמתיק את הדינים של הג' פעמים שם אלקים, ואז הייתי בשלום ושלוה – שְׁלֹו. ועתה "ויפרפני", שתי פעמים פ"ר (גימט' מנצפ"ך – דינים) שעשו אותי לפרורים, היינו שלא נמתקו הדינים ונשארו הג' פעמים שם אלקים ללא המתקה.

ואילו כאן מפרש הענין למעליותא, דבשם "פורים" שהוא בגי' של"ו, כן מרומזת המתקה דמוחין דקטנות שם "אלקים" ע"י גילוי מוחין דגדלות שם "הוי".

⁽²¹⁾ וז"ל: והנה ג' מוחין דקטנות הם ג' אלקים וכן ג' מוחין דגדלות הם ג' היות, ונמצא כשיורדין הג' היות תוך ג' אלקים אז מתלבשים זה בזה ונעשים האלקים לבוש אל ההיות שהם הגדלות.

והנה ג' מוחין דקטנות [וג' מוחין דגדלות] הם גי' של"ו וז"ס של"ו הייתי ויפרפני כי בהיות הגדלות תוך הקטנות הם נמתקין ואז נאמר שלו הייתי שהיו נמתקין, ואחר שיצאו משם ההיות ויפרפני פי' כי היות דגדלות שהם הג' דגדלות הם רחמים ומכניעים הדינים של אלקים דקטנות כי אין הדין נמתק אלא בשרשו שהם הג' דגדלות, וכאשר נסתלק אותו הפר שהוא רחמים נשארו אלקים דקטנות דינין גמורין, וגרם הסתלקות של הפ"ר ההוא, שיעשה אלו אלקים פרוין פרוין מחמת הקושי של הדינין שלהם. עיי"ש.

(והיינו בחי' 22 נס המלובש בטבע כמבואר ברשימה 23 דמורדיא דלברות).

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד שב

(22) נס המלובש בטבע: ראה תורת מנחם – ספר המאמרים מלוקט חלק ד עמוד סז ואילך. וז"ל: ידוע דנס הוא מלשון הרמה. דע"י הנס נעשה הרמה ועלי' בהטבע (סידור עם דא"ח מד, סע"ב*). פירוש המלות לאדמו"ר האמצעי פרק קלט. אור התורה בשלח ע' תרסה). דבנסים יש (בכללות) שני סוגים. נסים שלמעלה מהטבע [כהנסים שהיו ביציאת מצרים, הפיכת מים לדם וכו' ועד להנס דקריעת ים סוף שנהפך ים ליבשה], ונסים המלובשים בדרכי הטבע. כהנסים דחנוכה ופורים, דעם היותם מלובשים בדרכי הטבע, מ"מ הי' ניכר בגילוי (ועד שראו כל אפסי ארץ) הנס שבהם. והנה ידוע (ראה סידור ופיה"מ שם. סוף ד"ה החודש תרס"ו. סה"מ תרע"ח ע' פט. סה"מ תרח"ץ ע' קסב ואילך), דשרש הטבע הוא משם אלקים (אלקים בגימטריא הטבע), דבכללות הוא אור הממלא שמתלבש בעולמות לפי ערכם, ושרש הנסים הוא משם הוי", דבכללות הוא אור הסובב שלמעלה מעולמות. ומזה מובן, דהנסים שאינם מלובשים בטבע, שרש המשכתם הוא מהגילוי דהוי' עצמו, שלמעלה מהתלבשות בשם אלקים, והנסים המלובשים בטבע שרש המשכתם הוא מהגילוי דשם הוי' כמו שמתלבש בשם אלקים. עיי"ש.

(* בהוצאת תשע"ט – עב, ב ואילך.

(23) מובא לעיל [ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר] סי' צו. צט.

ביאורים ורמזים, דבפורים משתווים הגדול והקטן, ומבאר כמה מאחז"ל

ב"ה, אור ליום ה' ט' אדר שני, התרצ"ב.

בניי¹ אהוביי מחמדיי ויקיריי שיחיו לאויט"א.

לקיים² ומשלוח³ מנות איש⁴ לרעהו (שהמכוון בזה הוא מאב⁵ לבנים, שזהו איש יסוד אבא, ורעהו יסוד ז"א, כמ"ש בפע"ח⁶ בכוונת פורים) רצוף לכם בזה קונטרס א'⁷ לשניכם ביחד הגדול⁸ והקטן גם יחד,

¹ מכתב זה נשלח לכבוד חג הפורים תרצ"ב מכ"ק הרב המחבר לבנו הגדול כ"ק אדמו"ר זי"ע ולבנו הקטן הו"ח ר' ישראל ארי' ליב ז"ל, לקיים מצות משלוח מנות, כדלקמן. כ"ק אדמו"ר זי"ע רשם תוכן מכתב זה (רשימות חוברת נד, "מכתבי אדמו"ר שליט"א") כך: ט' אד"ש: משלוח מנות, רבה ור"ז.

מכתב זה הקטן בכמות, משמש כעין הקדמה לעצם הרשימה הארוכה כנזכר בפנים [ראה הערה 7].

² ראה לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש ע' רנח ואילך (מכתב "אור ליום ד' י"ט שבט ה'תרצ"ב" הממוען אל בניו: "אהוביי מחמדיי שיחיו"), ובסוף המכתב (בעמוד רסז): שלחתי לכם משלוח מנות קונטרס א* גדול, במכתב מהיר ביום ה' שקודם פורים, בטח קבלתם אותו, ובבקשה להשיב מקבלתו, (העתק אינו נצרך ממנו, כי ישנו אצלי) ודעתיכם עליו, אחרי עיונכם בו היטב, אך מקבלתו תודיעו מיד.

אביכם אהבכם בלב ונפש כל הימים מבקש ומקווה מהשי"ת ברחמיו המרובים כי תצליחו ותתגדלו בתורת ה' בנגלה ובנסתר למעלה מעלה, ללכת בדרכיו ואורחותיו ית' לטוב לכם כל הימים. לוי יצחק ש"ס.

* הכוונה היא להמופיע בהערה 7 דלקמן.

³ ראה לקמן הערה 43.

⁴ אסתר ט, יט. שם כב.

⁵ מרמו, דמ"ש בפסוק "איש לרעהו" מכוון בזה במיוחד: "איש" זהו מה"אב", "לרעהו" היינו ל"בנים" וכנ"ל הערה 1.

⁶ שער הפורים פרק ו (ד"ה ענין משלוח מנות [הב']*) * וז"ל: ואמר "איש לרעהו", "איש" שהוא יסוד אבא, "לרעהו" שהוא יסוד ז"א, כי אם היות אבא גדול בהיותו יורד למקום היסוד ז"א נקרא רעהו, על דרך זעיר אנפין כשירוד ליצירה שנאמר עליו (רות ד, ז) "שלף איש נעלו ונתן לרעהו". עיי"ש.

* בהוצאת ירושלים תשמ"ו – ע' תעא.

⁷ נדפס בלקוטי לוי יצחק, ליקוטים על פסוקי תנ"ך ומאחז"ל ע' סט ואילך, עליו כתב כ"ק אדמו"ר זי"ע בכתי"ק: "ט' אד"ש צ"ב ברלין" (כשהכוונה ב"ברלין" הוא המקום שבו נתקבל המכתב).

⁸ הגדול והקטן: היינו רמז לבניו, "הגדול" הוא כ"ק אדמו"ר זי"ע שהי' ה"גדול" – הבכור במשפחה, "והקטן" היינו ר' ישראל ארי' ליב שהי' הקטן – הצעיר שבמשפחה.

(שבפורים, מגלת אסתר, משתווים הגדול⁹ והקטן¹⁰, כי המשתה דשבעת ימים כתיב בה¹¹ למגדול ועד קטן וכן ביקר לבעליהן כתיב¹²

⁹ שבפורים, מגלת אסתר, משתווים הגדול והקטן: מבאר ומרמז "אחד עשרה" פרטים, הקשר והשייכות של המשלוח מנות, שהיו ביחד כ"ק אדמו"ר זי"ע עם אחיו – היינו "הגדול והקטן" ביחד, שזהו התוכן הפנימי דהחג פורים, והם:

(א) במגלת אסתר כתוב (א, ה) "עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד קטן משתה שבעת ימים".

(ב) בהמשך המגלה כתוב (א, כ) "וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד קטן".
(ג) עצם השם "פורים" בגימטריא, מורה על התחברות דגדול וקטן גם יחד (ראה הערה 13).

(ד) רמז בסיפור הגמרא (מגילה ז, ב) "רבה ור' זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי": "רבה" מורה על "מוחין דגדלות", ו"ר' זירא" מורה על "מוחין דקטנות" – היינו השתוות "גדול וקטן".

(ה) רמז, ד"רבה" (בג"י 207) + ר' "זירא" (218) = 425, וכן "התך" בגי' 425. והוא רמז דע"י התחברות "רבה ור' זירא" – הגדול והקטן – נעשה הנס ע"י "התך" השייך לפורים.

(ו) בפורים מאיר בחי' "שוה", היפך מהמן שאמר (אסתר ה, יג) "וכל זה איננו שוה לי".
(ז) רמז דמהמן יצא "רב שמואל בר שילת" (סנהדרין צו, ב), שהי' מלמד תינוקות (בבא בתרא ח, ב) – התחברות גדול וקטן.

(ח) בהמשך לאות ז, רמז בשם "שילת" ר"ת (תהלים טז, ח) "שויתי יהוה-ה לנגדי תמיד", "שויתי" דוקא, בחי' שוה.

(ט) השרש דבחי' השתוות הוא מרדל"א (בחי' רישא דלא אתיידע), "שוה" ר"ת "שאמר והי' העולם". וזהו דפורים הוא "עד דלא ידע" (מגילה ז, ב).

(י) במגילה כתוב פעמיים "מלפניו" (אסתר א, יט. ד, ח), שפירושו "מלפני – ו", אות ו' מרמז לבחי' ז"א (הששה מדות), והכוונה "מלפני" היינו קודם – ולמעלה – מבחי' ז"א, והוא בחי' בינה ששם הוא בחי' "שוה".

(יא) הרמז והטעם, שהביאור הוא בזה ש"פענמיים" במגלת אסתר מופיע תיבת "מלפניו", כנגד "הגדול והקטן" וכו'.

(10) ראה תורת מנחם התוועדויות חלק עה (תשל"ד ח"ב) ע' 302.

¹¹ אסתר א, ה. "ובמלואת הימים האלה עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד קטן משתה שבעת ימים בחצר גנת ביתן המלך".

¹² "ל בדא"פ מתרין דיוק האלשיך (משאת משה – אסתר א, ה) וז"ל: זימן למגדול ועד קטן, ואין זה דרך המלך רק לגדולים, ואדירי כל חפצי במ, עיי"ש.

¹² שם פסוק כ. "ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כי רבה היא וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד קטן".

למגדול ועד קטן, וכן עצם ענין פורים¹³ בהשמות¹⁴ הרמוזים בו¹⁵, הוא התחברות דגדול וקטן¹⁶ גם יחד.

¹³ פירוש: פורים בגי' 336, וכן ג' פעמים שם הוי' (3 × 26 הוא 78) + ג' פעמים שם "אלקים" (3 × 86 הוא 258), ביחד: 78 + 258 = 336. כי הכוונה בנס פורים הוא שבחי' שם "יהוה" האור שלמעלה מדרך הטבע יומשך ויאיר בתוך דרכי הטבע "אלקים", וזהו שהגי' הוא דוקא צידוף שם הוי' ושם אלקים.

ראה מאורי אור את פ' סעיף נח וז"ל: פורים גי' של"ו*, מתוק ג' אלקים דג' הויות דמגלה"ה ע"י מרדכי, ונעשה שְׁלוֹ בעולם. עיי"ש. אור התורה מגלת אסתר עמוד רסא.

(* של"ו. פירוש: ראה בתורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס עמוד קלא, שמציין למ"ש בפרי עץ חיים שער חזרת העמידה סמוך לסוף פ"ז, שמפרש הפסוק באיוב (טז, יב) "שְׁלוֹ הייתי וְיַפְרְנִי", ופי' במצודת דוד וז"ל: שלו, [איוב אמר] יושב הייתי בשלוה, ופתאום עשה אותי לפרורים. עיי"ש.

וכאן מפרש "שְׁלוֹ" למעליותא, שנעשה בחי' שְׁלוֹה ומיתוק הגבורות, דשמות "אלקים" יומתקו ע"י גילוי שם הוי', ראה לקוטי תורה מהאריז"ל פ' וישב סד"ה ויהי אחר הדברים האלה וגו' (מובא לעיל סי' ק הערה 21), וזהו"ע "ויפרפני" מלשון "פורים".

¹⁴ בהמשך להערה 13, ראה פרי עץ חיים שער הפורים פרק ה וז"ל: מגלה פי' מלשון גילוי . . גם מגלה חסר יו"ד, גי' ג מוחין דהויות חב"ד. עיי"ש.

מגלה בגי' 78, כמספר ג' פעמים הוי', (3 × 26 = 78). וכך היא הגירסא ברמב"ם הלכות "מגלה". ובסידור עם דא"ח מאדמו"ר הזקן רפג, ג [ובהוצה"ח – תטו, א] כתוב "מגלה" בלי אות י'. [ולהעיר מירמי' לו, כז: "את המגלה ואת הדברים"].

¹⁵ בהשמות הרמוזים בו: היינו השמות "הוי" ו"אלקים" כנ"ל הערה 13. שם הוי' מרמז לגדול ושם אלקים לבחי' קטן, ובפורים הוא התחברות שניהם ביחד. וראה לעיל הערה 14 רמז גם בשם מגלה.

¹⁶ ראה לקוטי לוי יצחק, ליקוטים על תנ"ך ומאחז"ל ואגרות קודש עמוד קעז. שב.

וכן רבה¹⁷ שפירושו גדול¹⁸, ור' זירא¹⁹ שפירושו²⁰ קטן, (כי שמו הוא זעירא, והע' נבלע) קטינא²¹ חריק שקא²², אכלו סעודת פורים בהדי הדדי, שמהתחברותם²³ יחד, נעשה הת"ך השייך להנס דפורים, כי בפורים מאיר בחי' השוה ומשוה קטן וגדול. שוה דוקא, היפך מהמן שאמר²⁴ וכל זה איננו שוה לי, שלא רצה בבחי' שוה.

¹⁷ רבה . . ור' זירא . . אכלו סעודת פורים : מגילה ז, ב. וז"ל : רבה ור' זירא עברו (עשו) סעודת פורים בהדי הדדי (ביחד). איבסום (השתכרו), קם רבה, שחטיה (שחטו) לר' זירא. למחר (כשהתפקח וראה מה עשה), בעי רחמי ואחייה (ביקש עליו רחמים והחייהו). ל(אחר) שנה, אמר לי' (לו, רבה לר' זירא) ניתי מר ונעביד (יבוא אדוני ונעשה, שוב) סעודת פורים בהדי הדדי (ביחד). אמר לי' (ר' זירא לרבה, איני רוצה. וזאת לאור אירועי השנה שעברה. ואף שבסופו של דבר אכן קמתי לתחייה, מכל מקום הרי) לא בכל שעתא ושעתא (שעה ושעה) מתרחיש ניסא (מתרחש נס, וחושש אני שמא מה שאירע בפורים שעבר יתרחש שוב וללא תקנה). עיי"ש.

¹⁸ רבה . . כשמו רבה שפירושו גדול: ראה לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש ע' שב, שרבה הי' עוקר הרים בחי' מוחין דגדלות. וראה עד"ז תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס ע' קס וז"ל: רבא פירושו גדול הוא על דרך וכמו אברהם שנקרא (יהושע יד, טו) "אדם הגדול בענקים" (ילקוט שמעוני יהושע רמז כג).

אגרות קודש שם ע' שדמ (מובא בילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ה סי' סא) וז"ל: "ושמו רבה שפירושו גדול . . רבה גימט' אור, ר"ז" [207] . . וזהו שהלכה כרבה לגבי רב יוסף, כי בחינתו יותר גדול, וזהו שרבה מלך קודם רב יוסף כ"ב שנים (הוריות יד, א). עיי"ש.

וראה לקוטי שיחות חלק לא ע' 181. חלק כז ע' 267 ואילך. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א סי' קלח. חלק ג סי' פז. חלק ה סי' לו. צא.

¹⁹ רבה, ורב זירא: מבאר ומרמז בשמות "רבה" ו"רב זירא", עפי' מארז"ל "שקמא מילתא היא". ראה ברכות ז, ב. יומא פג, ב. זהר ח"א דף ו, סע"א. ח"ב דף קעט, סע"ב. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ג סימן פז.

²⁰ ראה בבא מציעא פה, א וז"ל [ובהסבר דברי הגמ'] : "וקרו לי' קטינא חריך שקי" (וקראו לו הקטן שנחרכו שוקיו). וראה חדא"ג מהרש"א שם וז"ל: פרש"י דאיניש גוצא הוה עכ"ל, ולכן קראו לי' קטינא, וכתב בספר יוחסין דלכך נקרא נמי זעירא בתלמוד ירושלמי, ובבבלי נבלע הע', עכ"ל.

²¹ ור' זירא שפירושו קטן . . קטינא: מרמז, דשם ר' "זירא", שהוא ג"כ נקרא "זעירא" בתוספת אות ע', מורה על בחי' קטנות, וזהו שקראו לו "קטינא".

ראה לקוטי שיחות חלק לא עמוד 181 סוף סעיף ה. עוד רמזים בזה – לעיל סי' צט.

²² ראה גם תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס ע' קס וז"ל: "הנה רבי זירא שהי' אינש גוצא, ונקרא קטינא חריך שוקא, הוא על דרך יעקב שנקרא [תולדות כז, טו] בנה הקטן, וכתב [עמוס ז, ה] מי יקום יעקב כי קטן הוא, וכמו שיעקב נפגמו שוקיו כמ"ש [וישלה לב, כו] ותקע כף ירך יעקב והוא צולע על ירכו, על דרך זה רבי זירא נחרכו שוקיו". עיי"ש.

²³ שמהתחברותם יחד נעשה הת"ך: פירוש, מרמז דדוקא ע"י התחברות הגדול "רבה" עם הקטן "זירא", נעשה הת"ך והיינו רמז בגימטריא, "רבה" (בגי' 207) + "זירא" (218) ביחד הוא 425, וכן הת"ך הוא 425.

ו"התך" הוא הי' המתווך והמייחד – בחי' "יסוד" בין מרדכי לאסתר (ראה הביאור לעיל [ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר] סי' נט. ס).

²⁴ אסתר ה, יג.

ויצא²⁵ ממנו, בחר בירור ותיקון, רב שמואל בר שילת שהי' מלמד²⁶ תינוקות, התחברות דגדול²⁷ וקטן. ושילת ר"ת²⁸ שויתי ה' לנגדי תמיד. שויתי דוקא, בחי'²⁹ שוה, היפך מהמן שאמר איננו שוה לי. והשרש הוא³⁰ מרדל"א, שוה ר"ת³¹ שאמר והי' העולם, כידוע³². ולכן הביסום³³ דפוריא הוא עד דלא ידעי³⁴,

²⁵ ויצא ממנו: היינו, שיצא מהמן. ראה סנהדרין צו, ב (בגירסת העין יעקב): "מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק ומנו רב שמואל בר שילת". ילקוט שמעוני ירמי' רמז שלה. ראה ספר המאמרים פר"ת (לאדמו"ר מהורש"ב) ע' רצו, בהערות כ"ק אדמו"ר ז"ע שם על מארז"ל (גיטין נו, ב) 'מבני בניו של המן למדו תורה ברבים'; וז"ל: "וראה לקוטי תורה להאריז"ל (ובס' הליקוטים) ס' שופטים דר"ש בר שילת הי' מבני בניו".

ועיין רשימות כ"ק אדמו"ר ז"ע חוברת ו.

²⁶ ראה בבא בתרא ח, ב. וז"ל [ובהסבר דברי הגמ'] "ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד – אלו מלמדי תינוקות. (ושואלים): כגון מאן (מי?), שהרי לא כל מלמד תינוקות אפשר לקרוא לו בתארי כבוד אלה) אמר רב: כגון רב שמואל בר שילת. (ומספרים), שרב אשכחיה (מצא אותו) את רב שמואל בר שילת דהוה קאי בגינתא (שהיה עומד בגינה), אמר ליה (לו) שבקתיה להימנותך (עזבת את נאמנותך, והזנחת את התלמידים)? אמר ליה (לו): הא תליטר שנין דלא חזיא לי (הרי זה שלוש עשרה שנה שלא ראיתי אותה, את גינתא) והשתא נמי דעתאי עלויהו (ועכשיו גם כן דעתי עליהם, על התינוקות)."

וראה רשימות שבהערה הקודמת.

²⁷ מדייק, דמהמן יצא "רב שמואל" שהי' מלמד "תינוקות" דוקא, רמז להתחברות הגדול והקטן. ראה עוד בזה לעיל [ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר] סי' מט. עת. לקמן [שם] סי' קט. קיו.

²⁸ תהלים טז, ח.

²⁹ בענין "שוה", ראה לקוטי שיחות חלק ז עמוד 148 (סעיף ג ואילך).

³⁰ ראה סידור עם דא"ח לט, ג ואילך [ובהוצאת תשע"ט – סד, ג ואילך].

³¹ שוה ר"ת: ראה פרי עץ חיים שער הזמירות פ"ד בהגהה.

³² ראה תורת מנחם ספר המאמרים תשי"ז ע' יח. וז"ל: כאשר איש ישראל עובד עבודתו להאיר את גופו ונפשו הבהמית וחלקו בעולם, הרי בודאי שעי"ז מאיר את כללות העולם. ועיקר ההארה הוא בעבודת התפלה, כשמתבונן איך שהוא ית' ממכ"ע וסוכ"ע, וכמו בברוך שאמר והי' העולם, שהו"ע בעשרה מאמרות נברא העולם, ובפרט ע"פ המבואר בספרים בפירוש שאמר והי' העולם שהוא ר"ת שוה, וקאי על העולמות כמו שהם במחשבה הקדומה דא"ק, ששם כולם בהשוואה. ואח"כ אומר ברוך הוא, דברוך הוא מלשון בריכה והמשכה (ראה תורה אור מקץ לו, ג. ובכ"מ), והוא ענינו העלם, ופירוש ברוך הוא היינו שאוא"ס הנעלם יומשך בהתגלות. עיי"ש.

וראה גם אור התורה מגילת אסתר ע' קצז. ספר המאמרים תרנ"א עמוד קעב. תרנ"ז עמוד ז. תרע"ח עמוד קס. אעת"ר עמוד קסז. תער"ב ח"ג (הוצאת תשנ"ב) עמוד א'רנט. תורת מנחם התוועדיות חלק עה (ה'תשל"ד ח"ב) עמוד 302.

³³ מגילה ז, ב. "חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארוו המן לברוך מרדכי".

³⁴ ומדייק, ש"עד דלא ידע" מרמז לבחי' רדל"א – בחי' שוה.

ומתגלה זה ע"י בינה בחי³⁵ מלפניו³⁶, ששם הוא בחי' שוה ומשוה, כמ"ש³⁸ ואל מי תדמיני ואשוה, אל מ"י³⁹ דוקא. והמנה השלוח לכם ביחד בזה, הוא בענין מלפניו.

בענין מלפניו⁴⁰ ויש בה שתי מנות ביחוד השייך לענין פורים, הב' פעמים⁴¹ מלפניו הכתובים במגלת אסתר, ויהי' זה לכם⁴² מנה אחת אפיים. וכשתדקדקו בה, ותטחנו אותה היטב, אַדְמָה שיונעם לכם. והראוי הי' לקיים לשלוח לכם גם מנות בגשמיות, ואולם לע"ע ההכרח להסתפק בשלום תורה⁴³, שבזה מסתיימת המגלה ודובר שלום לכל זרעו.

חפצי שתגיע לכם ליום הפורים להסעודה אי"ה, ומטובכם להשיבני בקבלתה מיד. מהיושר הי' לשלוח לכם ענינים לפרקים יותר קרובים, ואולם מחמדתי, מלאכת ההעתקה קשה עלי מאד וזה נמשך יותר משני ימים אצלי עד שהעתקתי.

³⁵ ומתגלה זה ע"י בינה: ראה אור התורה שיר השירים ח"א ע' כח וז"ל: והבינה נק' לפני הוי', ע"כ ממנה נמשך נס, כי זו"ג הם ז' ספירות הבנין ומהם נמשך השמים והארץ, ולעשות נסים ונפלאות בהם נמשך מבחי' מעל לשמים מבחי' ג"ר.

וע"ד שנתבאר בתורה אור פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו [דף כט, א] בענין הדלקת ד' נרות המנורה שהם כנגד ד' מדות לך הוי' הגדולה והגבורה כו' והדלקת הנרות בשמן ואור להמשיך בהם אור החכמה להאיר את המדות ולזככן כו' ועמ"ש בד"ה באתי לגני בענין מאד עמקו מחשבותיך כו', ומכ"ז יובן איך על ידי אור הבינה כשמאירה בו' מדות נמשכו הנסים ונפלאות עיי"ש.

³⁶ בחי' מלפניו. ראה לקוטי לוי יצחק, ליקוטים על מאחז"ל ע' סט וז"ל: י"ל מלפניו רומזו על בינה שהיא מלפני וקודם שם הוי' דז"א כמ"ש בע"ח שער הזיווגים פ"ג ע"ש. וזהו מלפניו מלפני ו', ו' רומז על ז"א אות ו' שבשם, ובינה היא מלפני וקודם לז"א. עיי"ש המשך הביאור.

דהנה מבואר בחסידות (ראה תניא – אגרת התשובה פ"ד. לקוטי תורה פ' ראה יח, א ואילך), דאות ו' משם הוי' היא בחי' חכמה (אבא), אות ה' בינה, אות ו' בחי' ז"א (שש המדות שנולדות – בחי' "בן" – מהשכל אב ואם), ואות ה' האחרונה בחי' מלכות.

וזהו שמרמז "מלפניו" אות "ו", היינו שקודם ועליינה יותר מבחי' ז"א – הוא בחי' בינה, ששם הוא בחי' שוה.

³⁷ מלפניו: פירושו, המשלוח מנות הוא רשימה הנקראת "מלפניו", ומרומז בזה שני פרטים: (א) הרמז בהתיבה, "מלפניו" אות "ו" בחי' בינה, דשם משתווה הגדול והקטן. (ב) כמבואר לקמן, בהרשימה יש "ב" ביאורים, על ה"שתי" פעמים שכתוב "מלפניו" במגלה, ש"שתי" פעמים אלו הן א' כנגד ה"גדול" וא' כנגד ה"קטן" וד"ל.

³⁸ ישעי' מ, כה.

³⁹ מ"י: בינה היא בחי' מי, ראה זהר ח"ב דף קיז, א. "מי" בגי' נ' כנגד נ' שערי בינה, וכידוע הפי' עה"פ [ישעי' מ, כו] "מי ברא אלה", "מי" בחי' בינה מולידה המדות שהן בגי' אל"ה, שש מדות הכלולות ביחד, שש פעמים שש בגימט' אלה (6 × 6 = 36).

ועיין לעיל [ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר] סי' ל. סא. לקמן [שם] סי' קיב. קיג. לקוטי תורה שיר השירים מד, ד. ספר המאמרים תרל"ג ח"ב ע' תקכא. ועוד. ילקוט לוי יצחק על התורה חלק ג סי' קנא. קנב. חלק ד סי' יג.

⁴⁰ בענין "מלפניו": כאן הוא המשך מ"ש הרב המחבר קודם החצאי-עיגול, וקוראים המשך הדברים כך: "רצוף לכם בזה קונטרס א' לשניכם ביחד, הגדול והקטן גם יחד, בענין מלפניו" (נדפס בלקוטי לוי יצחק, ליקוטים על פסוקי תנ"ך ומאחז"ל עמוד סט ואילך. ראה לעיל [ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר] סי' נט.

⁴¹ אסתר א, יט. ד, ח.

⁴² עפ"י שמואל-א, א, ה. ואולי מרמז לפירושו של הרד"ק רלב"ג ור' ישעי' מטרנאי (התוספות רי"ד), ש"אפים" פירושו "בעלת שני פנים", בכפילה, היינו, ש"מנה אחת" הוא המכתב והרשימה של מלפניו, ו"אפים" בכפילה הוא כנגד הגדול והקטן, וגם כנגד שני ביאורים על "מלפניו" במגילה כנ"ל. ⁴³ ראה בספר מנות הלוי (מהמקובל הרה"ק ר' שלמה אלקבץ) שלח את ספרו זה מתנה לחותנו, וקרא שמו "מנות הלוי" לקיים בה הציווי ד"משלוח מנות איש לרעהו".

וכן כתב הרמ"א בספרו מחיר יין (בחתימת הספר): "שלחתי בימי הפורים למנה לאבי ישראל". וראה גם שו"ת יהודה יעלה או"ח סי' רו. נטעי גבריאל הלכות פורים בחלק השו"ת שבסופו, סימן כח.

ויעזרנו השי"ת לשנה הבאה לקיים משלוח מנות לכם גם בגשמיות
בפועל, לשמחה בסעודת פורים בהדי הדדי בכל טוב הגלוי גם לנו סלה...
הקונטרס לא הגהתיו, ואפשר יש איזה פליטת הקולמוס ותבינו
בעצמכם.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רסז ואילך

ביאור במאחז"ל (מגילה ז, ב) רבה ורב זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי, ואיבסם, קם רבה שחטי' לר' זירא

רבה¹ ורבי זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי איבסום, קם רבה שחטי' לרבי זירא, למחר בעי רחמי ואחיי', לשנה אמר לי' ניתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי, אמר לי' לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא. מגילה ז, ב

מה ששחטי' רבה² לרבי זירא הוא ע"ד עקידת יצחק, שאברהם בחי' חסדים³ רצה לשחוט⁴ את יצחק בחי' גבורות⁵.

(אך שם הי' די בעקדה בלבד, כי נשחט⁶ תמורתו איל, ועיין בלקוטי תורה להאריז"ל⁷ בדרוש העקדה.

גם כדי שיהי' מפלת המן ובניו הי' צריך להיות שחיטה ממש, וד"ל).

¹ וז"ל [ובהסבר דברי הגמ'] : רבה ור' זירא עבדו (עשו) סעודת פורים בהדי הדדי (ביחד). איבסום (השתכרו), קם רבה, שחטיה (שחטו) לר' זירא. למחר (כשהתפקח וראה מה עשה), בעי רחמי ואחיייה (ביקש עליו רחמים והחייהו). (לאחר) שנה, אמר לי' (לו, רבה לר' זירא) ניתי מר ונעביד (יבוא אדוני ונעשה, שוב) סעודת פורים בהדי הדדי (ביחד). אמר לי' (ר' זירא לרבה, איני רוצה. וזאת לאור אירועי השנה שעברה. ואף שבסופו של דבר אכן קמתי לתחייה, מכל מקום הרי) לא בכל שעתא ושעתא (שעה ושעה) מתרחיש ניסא (מתרחש נס, וחושש אני שמא מה שאירע בפורים שעבר יתרחש שוב וללא תקנה). עיי"ש.

ראה ביאור כ"ק אדמו"ר בגמרא זו – לקוטי שיחות חלק לא עמוד 177 ואילך. חלק כז ס' 267 ואילך.

² רבה ור' זירא . . יצחק, שאברהם: היינו, רבה ור"ז הם ע"ד בחי' אברהם (חסד) ויצחק (גבורה). בכתבי הרב המחבר ז"ל מבאר ומרמז, ד"רבה" הוא בחי' "אברהם", הן ב"פירוש" השם והן ב"גימטריא". ראה לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר בראשית ע' סא וז"ל: "רבה פירושו גדול ורב, גימטריא או"ר שהוא בחי' טוב וחסד . . באברהם יש בו אותיות רבה", ע"ש. וראה לעיל ס' צט הערה 12.

ור' זירא הוא בחי' גבורות (ע"ד יצחק) – ראה שם הערות 13. 16.
³ אברהם בחי' חסדים: כמ"ש (מיכה ז, כ) "חסד לאברהם". ראה גם זהר ח"א מז, ב. תניא – אגרת הקדש סימן ה. מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים עמוד ד. וש"נ.

⁴ וירא כב, י. "וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו".
⁵ יצחק בחי' גבורות: ראה פרדס שער כג (הכינויים) פרק ד. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות התורה ח"ב עמוד תקפ, ובהנסמן במראי מקומות שם. תורת חיים בראשית קמו, ג. שם, ד. לקוטי שיחות חלק ה עמוד 357 ואילך. חלק כ עמוד 101 ואילך.

⁶ וירא כב, יג. "וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעולה תחת בנו".

⁷ ד"ה סוד העקידה (בהוצאת ירושלים תשמ"ח – עמוד ע ואילך).

ושייך זה⁸ לפורים, כי המן ובניו הם הלעומת⁹ דאברהם ויצחק, שזהו המאמר רז"ל¹⁰ שאימא דאברהם ואימי דהמן שמותיהן שוות, להורות שהמן הוא הלעומת דאברהם¹¹.

אברהם נטע אמונה, ויטע אשל בבאר שבע כו' בשם ה' אל עולם¹², והמן רצה לעקור אמונה, ועשה עץ¹³ גבוה נ' אמה הלעומת דאשל¹⁴ דאברהם.

אברהם מסתיים באותיות ה"ם, והמן מתחיל באותיות ה"ם.

⁸ פירוש: הביאור דלעיל, שמה ששחטי רבה לר"ז הוא ע"ד אברהם ויצחק בהעקידה, הנה כ"ז שייך לפורים כי המן ובניו הם הלעומת דאברהם ויצחק. ראה הערה 9.

⁹ המן ובניו הם הלעומת דאברהם ויצחק: מבאר ומרמז "עשר" פרטים בזה, והם: (א) שם אמו של אברהם ואמו של המן משתווים, ושמה "אמתלאי" (כבא בתרא צא, א). (ב) אברהם נטע אמונה, ולעומת זה רצה המן לעקור ענין האמונה. (ג) באברהם כתיב (וירא כא, לג) "ויטע אשל" – עץ אילן, וכן בהמן עשה עץ (אסתר ה, יד).

(ד) השם "אברהם" מסתיים באותיות "הם", וכן בהמן מתחיל באותיות "המ". (ה) באברהם יש בשמו אות "ם" סתומה, לעומת המן שבשמו מופיע אות "ח" פתוחה. (ו) בזכות שנת הע"ה דאברהם (לך לך יב, ד) כשיצא מחרן, נהרגו "ע"ה אלף" בנס פורים (אסתר ט, טז).

(ז) בהמשך לאות ו, אסתר היתה בת ע"ד (74) שנה כשנלקחה אל בית המלכות, כמספר "הרסה", ובאתה לאחשורוש בשנת הע"ה לחיי" כנגד ה"ע"ה שנה דאברהם כשיצא מחרן.

(ח) בהמשך לאות ו. ז, דכמו שיציאת אברהם מחרן הוא ענין המתקת מוחין דקטנות, שנעשה ע"י מוחין דגדלות – כמו"כ מספר "הרסה", ע"ד, הוא המתקת שם אלקים בהאותיות הקודמים באל"ף ב"ת בגימט' "עד".

(ט) להמן ה" ר"ח (208) בניס (מגילה טו, ב), לעומת "יצחק" בגימט' ר"ח. (י) ביצחק כתוב "שמות" (תולדות כו, יח) מלא "ו" – אות אמת וחיים, לעומת המן שאצלו כתוב "ן"ב", חסר אות "ו".

¹⁰ כבא בתרא צא, א. "ואמר רב חנן בר רבא אמר רב, אמי דאברהם אמתלאי בר כרנבו, אמי דהמן אמתלאי בת עורבתי". ראה גם לעיל [ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר] סימן עט.

¹¹ ראה תורת מנחם – ספר המאמרים ה'תשח"י עמוד קנט ואילך.
¹² וירא כא, לג. ראה סוטה י, א וז"ל: "ויקרא שם בשם ה' אל עולם אמר ריש לקיש אל תיקרי ויקרא אלא ויקריא מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקב"ה בפה כל עובר ושב, כיצד לאחר שאכלו ושתו עמדו לברכו, אמר להם, וכי משלי אכלתם, משל אלקי עולם אכלתם הודו ושבתו וברכו למי שאמר והי' העולם." (פרש"י: אלא ויקריא, למד לבריות לקרות שם בשם ה' אל עולם. כיצד לאחר שאכלו ושתו, משלו היו עומדין לברכו דאברהם, והוא אומר להם וכי משלי אכלתם.)

ראה תורת מנחם התוועדויות תשמ"ח ח"א, מאמר ד"ה ויטע אשל דש"פ וירא [ע' 443 ואילך].
¹³ אסתר ה, יד. "ותאמר לו זרש אשתו וכל אהביו יעשו עץ גבוה חמשים אמה ובבקר אמר למלך ויתלו את מרדכי עליו וגו'".

¹⁴ וירא כא, לג. "ויטע אשל בבאר שבע". ופי' הראב"ע: "אשל. אילן". וראה ב"ר פנ"ד, ו. סוטה י, א.

אך הנ' דאברהם הוא מ'15 סתומה, בסוד החותם שאין יניקה ללעו"ז, ובהמן הוא מ'16 פתוחה שאז יש יניקה ללעו"ז, והיינו מה שאח"כ17 הוא נ', העץ דנ' אמה, וד"ל.

והע"ה אלף18 שהרגו בנס דפורים הוא בזכות הע"ה שנה דאברהם19 כשיצא מחרן, שחרן20 הוא מוחין דקטנות ג' פעמים21 אלקים, והע"ה שנה רומז על המתקת המוחין דקטנות22 במוחין דגדלות, שהוא מספר האותיות23 דג' שמות הוי' ואלקים במלואן, ועוד ו' לנגד הו' שמות דהוי' אלקים, עיין בלקוטי תורה24 פרשת לך.

(15) ראה ספר הערכים – חב"ד, מערכת אותיות זי"ן-תי"ו עמוד קפז. (תורת מנחם התוועדויות חלק ז (תשי"ג ח"א) עמוד 45 ואילך. מובא גם בילקוט משיח וגאולה עה"ת פרשת פנחס סימן קע"ט). (16) מ' פתוחה: ראה אור התורה נח (בראשית כרך ג) תרלו, ב וז"ל: מ"ם פתוחה מרמו לבחי' מל' דאצי' שיוודת בבי"ע לברר בירורים ומתלבש בק"נ שהוא פתח ומבוא שיוכלו החיצוני' והקליפות לינק כו', וכמ"ש כרחל לפני גוזזיה נאלמה כו', ונק' מדבר במ"ם פתוחה שמזה מקבל מדבר העמים כו' נחש שרף ועקרב כו',

ומ"ם סתומה מרמו לבחי' בינה, עלמא דחירו, חירות ממלאך המות כו', סתום מכל צדדי' שלא יוכלו החיצוני' לינק כו' כמ"ש גן נעול כו' נמשך בחי' ביטול והתגלות אלקות עלמין סתימין בחי' בינה עלמא דאתי העוה"ב כו'. עיי"ש.

וראה שם דרושים לשמע"צ (דברים כרך ד) עמוד א'תתי.

(17) פירושו: מהאות "מ" פתוחה שיש יניקה ללעומת זה, מזה נמשך האות "נ" – האות האחרונה ד"המן" – והאות "נ" הוא ה"חמשים" אמה דהעץ. ראה גם ילקוט לוי יצחק עה"ת ח"א סימן קנט הערה 18.

(18) אסתר ט, טז. "ושאר היהודים אשר במדינות המלך נקהלו ועמד על נפשם ונוח מאיביהם והרג בשנאיהם חמשה ושבעים אלף וגו'".

(19) לך לך יב, ד. "ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן". (20) שחרן הוא מוחין דקטנות, ראה לקוטי תורה מהארז"ל פרשת וישב (עה"פ ויהי אחר הדברים האלה. מובא לעיל סי' ק הערה 17). תורת חיים פרשת לך לך צ, א ואילך. פ' ויצא קסו, סע"ב, ד"חרן" בגי' "גרון" (עם הכולל), שהוא בחי' מיצר הגרון שמפסיק ומבדיל בין המוחין שבראש – השנה והבנה באלקות, למדות שבלב, וזהו"ע קטנות המוחין, שהתפעלות השכל שבמוח מתכווץ ומתמעט, שאינו פועל בהרגש מדות שבלב ע"ש.

אור התורה פרשת וארא עמוד קנח. לקוטי שיחות חלק טו ע' 67 ואילך. תורת מנחם התוועדויות חלק לו (תשכ"ג ח"ב) עמוד 274. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ד סי' כח. לב. נב. עג. חלק ה סי' לה. חלק ו סי' מא.

(21) אלקיים (בגי' 86), ג' פעמים $(86 \times 3) = 258$, חר"ן. ועיין גם לעיל [ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר] סי' צו, דשם אלקים בחי' דין וגבורה הוא בחי' מוחין דקטנות, משא"כ שם הוי' הוא בחי' מוחין דגדלות.

[ובלקוטי לוי יצחק שבפנים כאן (לעיל סי' ק) וז"ל: "וענין זה שייך לפורים שהוא המתקת מוחין דקטנות ע"י מוחין דגדלות, שלכן מספרו ג"כ ג' פעמים הוי' אלקיים עכ"ל].

היינו $3 \times 86 = (26) = 78 + 3 \times 86 = 258$, סך הכל 336, כמנין "פורים". (22) עיין בלקוטי לוי יצחק שבפנים כאן וז"ל: "רבה רומז על מוחין דגדלות כשמו, ורב זירא רומז על מוחין דקטנות כשמו (ועולה בקנה אחד שרבה הוא בחי' חסדים ור"י בחי' גבורות, והיינו מה שר"י מעולם לא שחק, כמבואר בדברי רז"ל בהעובדא דר' ירמי' שהי' עמו וכו'), כי מוחין דגדלות הם בחי' חסדים, שמות הוי', ומוחין דקטנות הם בחי' גבורות, שמות אלקים".

ראה הביאור לעיל סי' צט. לקוטי שיחות חלק לא עמוד 181, סוף סעיף ה.

(23) פירושו: הוי' במילואו הוא "יוד, ה"א, וא"ו, ה"א" שהוא 10 אותיות, וג' פעמים (10×3) הוא מספר 30, ושם "אלקים" במילואו הוא "אלף, למד, הא, יוד, מם" שהוא 13 אותיות, וג' פעמים (13×3) , הוא 39,

סך הכל: $6 + 69 = 39 + 30 = 75$. ע"ה, 75.

(24) לקוטי תורה מהארז"ל עה"פ "ואברהם בן ע"ה שנה בצאתו מחרן".

גם²⁵ אסתר היתה בת ע"ד שנה כמנין הדסה כשנלקחה אל בית המלכות, שהוא לנגד הע"ה שנה דאברהם כמ"ש במד"ר²⁶ פרשת לך ע"ש, והוא המתקת שם אלקים²⁷ בהאותיות הקודמין לו שמספרם ע"ד, (ולהעיר

²⁵ פירוש: מבאר, דכמו שבשם "פורים" מרומזת המתקת שם "אלקים" (בחי' גבורות), ע"י שם "הוי" (חסדים), כן השני שמות "אסתר" ו"הדסה" מרמזים להמתקת הגבורות, ד"אסתר" היא ע"ש ההעלם-הגבורות, כמ"ש (וילך לא, יח) "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" (ראה חולין קלט, ב: אסתר מן התורה מניין וכו'), והשם "הדסה" מרמז על המתקת הגבורות, ע"י חילוף שם "אלקים".
²⁶ בראשית רבה פרשה ל, יג. וז"ל: ואברהם בן שבעים וחמש שנים, הה"ד (אסתר ב, ז) ויהי אומן את הדסה היא אסתר. רבי ברכיה בשם רבנן דתמן אמר, אמר הקב"ה לאברהם אתה יצאת מבית אביך בן שבעים וחמשה שנים חייך אף גואל שאני מעמיד ממך יהיה בן שבעים וחמשה שנים כמנין הדסה.

[ושם בפירוש מהרז"ו: אתה יצאת, שזהו התחלת צמיחת מלכות שמים בעולם אשר זהו הישועה האמיתית וגאולת אברהם, ומעשה אבות סימן לבנים הגאולת ישראל בימי המן, וכמו שעזב אברם אביו ואמו לפנות לעבודת ה' כן אסתר תהיה בלא אב ואם וכמ"ש (תהלים כז, י) כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני ותהיה בת ע"ה שנה ותבא הישועה על ידה בזכותך.]

מנין הדסה, הדסה בגימטריא ע"ד שאז נלקחה מבית מרדכי אל בית הגי שומר הנשים, וי"ב חודש היתה בתמרוקי' הרי ע"ה, ועיין בילקוט אסתר כל המאמר.]
ראה לעיל [ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר] סי' צח ביאור מספר ע"ה.

²⁷ המתקת שם אלקים בהאותיות הקודמין לו: ענין זה מבורר בפרי עץ חיים שער חג המצות פרק א (המצויין כאן) וז"ל: בסוד חילוף שם אלקים, והוא שם אכדט"ם. והענין: כי אלף אינה יכולה להתחלף, כי אין אות אחרת קודמת אלי', אבל למד תתחלף בכ' הקודמת אלי', וכן ה' מתחלף בד' הקודמת אלי', עד אות י' נתחלף בט' הקודם אלי'. אך ש' של אלקים אמת שהיא מתחלפת, כי ש' דאלקים הוא מ"ם סתומה, ומתחלפת במ' פתוחה הקודמת אלי'. אך שלפי שלעולם כל אות ש' אחרונה שבכל חיבה היא סתומה, לכן נכתב שם זה אכדט"ם באות ש' סתומה, ואמנם בערך א' נקרא גם אות מ' מתחלפת, אך בערך שנתחלפה באות ש' שכמותה, אינה נקראת נתחלפת.

והנה שם זה יותר פנימי מן שם אלקים, כי שם זה הוא אותיות קודמת לשם אלקים, ולכן הם יותר רחמים. משא"כ, שאם ה' נתחלף באותיות אחרונות של אחר אותיות אלקים, והוא שם במוכ"ן, כנזכר בזוהר (פרשת פקודי דף רסב, א), והוא יותר תחתון ודין משם אלקים. ואע"פ שבשם הוי"ה הוא להיפוך, שכל מה שמתחלף הוא דין.

והענין הוא, שם הוי"ה הוא רחמים פשוטים, וכאשר יתחלף, מורה על העלם הרחמים, וכן בשם זה, ההתחלפות מורה על העלם הדין, שהוא בסוד בשם אלקים, נמצא כי השם אכדט"ם, עליון ופנימי יותר משם אלקים, ולסבת מציאות שם זה, נקרא בינה אלקים חיים*, והוא בסוד שם זה. וכ"מ שתמצא אלקי"ם חיים, הוא רומז לשם זה. עיי"ש.

נמצא דמספר ע"ד (74) "הדסה", הוא מספר אכדט"ם – האותיות הקודמים באל"ף ב"ית לשם "אלקים".

ראה לעיל [ילקוט לוי"צ שם] סי' יז. כג. ל. סא. סב. שיחות קודש ה'תשל"ו ח"א, ש"פ האיזנו (שבת תשובה) סעיף מב. תורת מנחם – תפארת לוי יצחק במדבר-דברים סי' רמט. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב סי' נה. חלק ב סי' ה. חלק ה סי' מח. נו. חלק ו סי' לב. מא. נה.

(* ראה ביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי (הוצאת ה'תשע"ה) רמא, ג. אור התורה קרח (במדבר כרך ב) ע' תרצה ואילך. ספר המאמרים תרס"ו (הוצאת ה'תשע"א) עמוד תקנו. תורת מנחם – ספר המאמרים ה'תשי"ז ע' פד (מובא לעיל [ילקוט לוי"צ על מגלת אסתר] סי' סא הערה 5. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ו סי' נו הערה 46). תורת מנחם ספר המאמרים תשל"ז עמוד רצו, ובהנשמך שם בהערות.

מהעני²⁸ ד' רבתי דשמע כו'²⁹ אחז), ועיין בפרי עץ חיים בכוונת פסח ובכוסות של פסח וד"ל. והוא המתקת המוחין דקטנות ע"י המוחין דגדלות. והיו להמן ר"ח בנים כמספר ורב חסר ו' כמאמר רז"ל³⁰, הם הלעומת דיצחק³¹ שמספרו ר"ח, ארב"ה³² את זרעו ואתן לו את יצחק כמ"ש בכתבי האריז"ל³³.

⁽²⁸⁾ ראה לקוטי תורה מהאריז"ל שיר השירים א, ב. וז"ל: ר"ת 'כי טובים דודיך מיין הוא כדט"ם, וחסר מזה השם את א' להיות חילוף אלקים כנודע, וזה השם נמשך אלי' מן הבינה הנקרא יין משם ס"ג שבה, ועם י' אותיותיו ע"ג כמנין כדט"ם, ועם תוספות א' כנגד השם נעשה אכדט"ם, והא' הזו לוקחת משם אהי"ה ושם זה עולה ע"ד שהם סוד ע' וד' גדולה דשמע. עכ"ל. (וראה לעיל הערה 27). פרי עץ חיים, שער ספירת העומר פרק ד' וז"ל: שם אכדט"ם שבבינה, שהוא חילוף של אלהי"ם, ולכן הוא יותר רחמים, ואלו הם סוד ה' גבורות דגדלות, וז"ס (ישעי' כד, ו) בטחו בה' עדי עד, הוא שם אכדט"ם גימ' ע"ד להיותו רחמים, לכן תלוי בו הבטחון, ולזה רמזו בזה פרשת וארא (כב, א), על פסוק זה, ושם נאמר כי עדי"ה הוא בבינה, ויובן עם מה שאמרנו כאן.

ואמנם מה שנתחלף שם אלהי"ם, הן ג' אותיות אמצעית שהם כד"ט, כי אותיות א"ם אינן מתחלפות, ואותיות אלו המתחלפות מדין ונעשין רחמים, הם ג' ל"ג, וזהו (בראשית לא, נב) ע"ד הג"ל הזה ביני וביניך, כי שם נקרא ע"ד, וג' אותיות אלו המתחלפות ג' ג"ל, זהו (בראשית לא, מח) הגל הזה ע"ד, עיי"ש.

⁽²⁹⁾ ואתחנן ו, ד.

⁽³⁰⁾ מגילה טו, ב. וז"ל: (אסתר ה, יא) "ורב בניו", וכמה רוב בניו, רמי בר אבא אמר כולן מאתים ושמונה הוו, שנאמר ורב בניו. ("ורב" כשנכתב חסר ו' הוא במספר 208).

ראה לעיל נילקוט לוי"צ על מגלת אסתר סי' עו.

⁽³¹⁾ ראה גם לקוטי לוי יצחק, ליקוטים על תנ"ך ומאחז"ל עמוד תכט וז"ל: פורים הוא בחי' הגמל את יצחק כי הגמ"ל אותיות מגל"ה, וכתוב משתה גדול ביום הגמל כו', וכן במגלת אסתר כתיב ויעש המלך משתה גדול. עיי"ש.

ראה לעיל [שם] סי' לב.

⁽³²⁾ יהושע כד, ג. "ואקח את אביכם את אברהם. . . וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק". "ארבה" בגי' ר"ח (208).

⁽³³⁾ ראה לקוטי תורה מהאריז"ל סוף פרשת וירא. תורת מנחם התוועדיות ה'תשמ"ז ח"ב עמוד 355 הערה 48. ה'תשמ"ח חלק ד עמוד 106.

אך בני המן הם ורב חסר ו', היפך מיצחק שקרא³⁴ שמות מלא ו', עיין בתורה אור³⁵ פרשת תולדות, שאות ו' הוא אות אמת³⁶, אות חיים, עיין בזהר ר"פ³⁷ ויקרא ובפרשת במדבר דף ק"כ³⁸ כמדומה.

ולכן שייך לפורים שרבה ורב זירא יעשו הסעודה בהרדי ושישחוט רבה את ר"ז ע"ד העקדה, ועי"ז הוא מפלת המן ובניו.

והבן האחרון הקטן דהמן הוא ויזתא שבו הוא הגמר דמפלתם . . הוא הלעומת דרב זירא דקדושה ששמו זעירא, קטן, ונקרא קטינא.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד שב

³⁴ תולדות כו, יח. "וישב יצחק ויחפר את בארות המים . . ויקרא להן שמות כשמת אשר קרא להן אביו". כאן אצל יצחק, כתוב "שמות" בכתוב מלא, היינו בתוספת האות ו', ודלא כפי שכתוב אצל המן באופן שחסרה האות ו' ("בתיבת ורב").

³⁵ יז, ג. וז"ל: מעשה אברהם הכנסת אורחים, שנתן לערביים לאכול ואח"כ אמר להם דעו למי מברכים כו', בכדי להיות גילוי אלקות למטה שגם הערביים יכירו גדולתו כו' כ"ז הוא בחי' אברהם המשכה למעלה למטה. ויצחק הי' חופר בארות שהוא בחי' גילוי ממטה למעלה מהעלם לגילוי כמשל הבור אשר המים שם בהעלם ועי" החפירה נגלו המים כו'.

והנה הגם שאברהם הי' ג"כ חופר בארות אבל כתיב ויסתמום פלשתים כו' ויצחק חפר אותן וקרא להם שמות כשמת אשר קרא להן אביו, הראשון מלא והשני חסר לפי שע"י חפירה דיצחק לא נפסק עוד נביעתם ונמשכים ונובעים הששה מדות שהן בחי' וי"ו ע"כ הוא שמות מלא בוי"ו. אבל שמת דאברהם חסר וי"ו לפי שסתמום פלשתים ויש לחיצונים יניקה מהם. לכן ע"י חפירה דיצחק הוא שמות בוי"ו (ועמ"ש כה"ג ע"פ ששת ימים תאכל מצות כו' מלא וי"ו) ולע"ל כתיב כי אתה אבינו שעיקר הצחוק והשמחה יהי' מבחי' יצחק שהוא ממטה למעלה אשר בחי' זו אין קץ ותכלית כו' משא"כ (אברהם) בבחי' ממעלה למטה יש לה גבול המשכה למטה וכו'.

³⁶ ראה תורת מנחם – ספר המאמרים ה'תשח"י עמוד נה.

³⁷ דף ב, א וז"ל [ובתרגום ללה"ק]: מה כתיב (יהושע ב, יב) ונתתם לי אות אָמֶת, דָּא אַת ו', דָּא אָמֶת אָמֶת (זו היא אות ו' שזאת נקראת אות אמת), וְאִי תִימָא שְׁאָר אֲתָנוּן לָא אִינּוּן אָמֶת (ואם תאמר וכי שאר אותיות אינן אמת, ומתריך), אִין (ודאי כל האותיות הן אמת), אָלָא אֲוֹת דָּא אֲוֹת אָמֶת אָמֶת (אלא עצם אות ו' נקראת אות אמת לפי שהיא אות ו' דשם הוי' וכו'). עיי"ש.

ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי הנחות (ויקרא) עמוד ח ואילך. אור התורה תולדות (בראשית כרך ד) תתא, ב ואילך. תהלים – יהל אור ע' תקנב. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א סימן מזו הערה 5 מ"רשימות" חוברת קסט. חלק ג סי' ד. ו. יט. עו. חלק ה סי' סז. צט. חלק ו סי' יג. לז. לעיל נילקוט לוי"צ על מגלת אסתר] סי' עו. לקמן [שם] סי' קיז.

³⁸ זהר ח"ג דף קכ, ב. וז"ל [ובתרגום ללה"ק]: בְּעֵי לֵיָּה לְבָר נֶשׁ לְאַתְּמָא גְרָמִיָּה, בְּתַר דְּסִיָּים צְלוּתָא דְּעֵמִידָה (אחר שגמר האדם תפלת העמידה צריך להראות את עצמו), כְּאֵלּוּ אֲתָפֶטֶר מִן עֲלֵמָא (כאילו נפטר מן העולם, כי בנפילת אפים מפקיד האדם נפשו ומוסר עצמו למיתה), דְּהָא אֲתָפֶטֶר מִן אֵילָנָא דְּחַיִּי (כי נפרד מעץ החיים, כלומר שנפרד וירד מן עולם האצילות שעמד שם בתפלת העמידה)..

(ואמר, כי בנפילת אפים) וְיִתְּנוּ בְּר נֶשׁ גְרָמִיָּה כְּאֵילוּ פְטִיר מִן עֲלֵמָא (יראה האדם את עצמו ויחשוב כאילו נפטר מן העולם וכו') בְּגִין כִּף לָא אֵית בֵּיה וְאִין (לכן אין פסוק שיתחיל באות ו' בסדר א' ב' של המזמור [תהלים פרק כה] לדוד אליך ה' נפשי אשא), דְּנָאִין אֵילָנָא דְּחַיִּי (כי אות ו' היא סוד עץ החיים), וְהָאִי אֵילָנָא דְּמוֹתָא הוּא (וזה העץ שמסר לו נפשו הוא סוד עץ המות).. וְתָקוּנָא דָּא בְּעֵי בְּכֻוּנָא דְּלָבָא (ותיקון זה צריך להיות בכונת הלב), וְכִדְיוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְרַחֵם עָלָיו וְמְכַפֵּר לֵיהּ לְחֻבָּיָהּ (ואז הקב"ה מרחם עליו ומכפר לו עונותיו). עיי"ש.